

Geachte heer/mevrouw,

Het doet ons genoegen u de studiegids van de opleiding JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE ® 2020-2021 aan te bieden. Hierin vindt u alle informatie die van belang is voor het volgen van de opleiding. Indien u na het lezen vragen heeft, kunt u ons bellen. Wanneer u zich wilt opgeven voor de opleiding, kunt u gebruik maken van het aanmeldingsformulier.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'H.A.J. Rump', written over a faint, illegible stamp or background.

Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd
directeur

Jungiaans instituut
Rump Academie voor Dieptepsychologie
Postbus 38315
Lankforst 26-10
6503 AH Nijmegen
Telefoon: 024-344 00 84
Fax: 024-345 30 33
E-mail: info@jungiaansinstituut.nl
Internet: <http://www.jungiaansinstituut.nl>

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
De opleiding JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE ®	3
Master of science	3
Analytisch Therapeut	3
Programma	4
Beroepsmogelijkheden	5
DEEL 1 ORGANISATIE EN INRICHTING VAN HET ONDERWIJS	6
<i>Het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie:</i>	
Activiteiten van de Rump Academie	7
Directie	7
Raad van Advies	8
Wetenschappelijke Adviesraad W.A.R.	8
Scriptiebegeleiders	8
Administratie	8
Bereikbaarheid	9
Logo van het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie	9
<i>Algemene informatieopleidingen:</i>	
Aanmelding	10
Toelatingsgesprek	10
Klachtenprocedure	10
Opbouw collegedag	11
Aanwezigheid	11
Deeltijdvriendelijk rooster	11
Dispensatieregeling	11
Open dagen	11
<i>Seminars / workshops</i>	11
<i>Studiekosten:</i>	
Algemeen	11
Studiekosten opleiding JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE ®	12
Termijnbetaling	12
Annuleringsregeling	12
Vergoeding studiekosten / belastingen	12
<i>Studiegids:</i>	
Studiepunten	12
Rooster en boekenlijst	12
<i>Beroepscode</i>	12
<i>Beroepsvereniging:</i>	
Jungiaanse Beroepsvereniging voor Analytisch Therapeuten Nederland	13

DEEL 2 OPLEIDING JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE®	14
HOOFDSTUK 1	
Studiepunten Analytisch Therapeut	15
Verlangde studieonderdelen Analytisch Therapeut	15
Structuur	15
HOOFDSTUK 2	16
<i>Eerste studiejaar:</i>	
Algemeen	16
Structuur	16
Overzicht onderdelen van het eerste studiejaar met studiebelasting	18
Beschrijving studieonderdelen eerste studiejaar	19
HOOFDSTUK 3	28
<i>Tweede studiejaar:</i>	
Algemeen	28
Structuur	28
Overzicht onderdelen van het tweede studiejaar met studiebelasting	31
Beschrijving studieonderdelen tweede studiejaar	32
HOOFDSTUK 4	42
<i>Derde studiejaar:</i>	
Algemeen	42
Structuur	42
Overzicht onderdelen van het derde studiejaar met studiebelasting	44
Beschrijving studieonderdelen derde studiejaar	45
HOOFDSTUK 5	53
<i>Vierde studiejaar</i>	
Algemeen	53
Structuur	52
Overzicht onderdelen van het vierde studiejaar met studiebelasting	56
Beschrijving studieonderdelen vierde studiejaar	57

Voor u ligt de studiegids van het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie te Nijmegen. In deze studiegids treft u een beschrijving aan van de opleiding JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE ® met als studierichting *Analytisch Therapeut*, alsmede algemene informatie over de organisatie van de Academie en een aantal regelingen met betrekking tot de studie.

Het aangeboden onderwijsprogramma is aanbod onder voorbehoud, aangezien er altijd door onvoorziene omstandigheden wijzigingen kunnen optreden. In voorkomende gevallen zal getracht worden om de gevolgen van een door te voeren wijziging voor de studenten tot een minimum te beperken. Aan het thans aangeboden programma kunnen dan ook geen rechten ontleend worden om een bepaald onderwijsonderdeel te volgen.

Alle studenten worden geacht op de hoogte te zijn van de informatie en regelingen met betrekking tot de opleiding zoals deze in de gids vermeld staan, alsmede van wijzigingen en aanvullingen die via de studentensite bekend gemaakt worden.

■ DE OPLEIDING JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE ®

De opleiding Jungiaans Analytische Therapie staat open voor degenen die geschoold zijn op WO, HBO of vergelijkbaar niveau. Psychiaters, psychologen, psychotherapeuten, psychosociaal werkers, maar ook diegenen die zich willen omscholen of therapeut willen worden, etc. en zowel theoretisch als therapeutisch geschoold willen worden in de dieptepsychologie kunnen deelnemen aan deze opleiding.

Degenen die niet aan deze eis voldoen, kunnen contact opnemen met de het hoofd opleidingen. Deze zal in overleg met de aankomend student bekijken of de mogelijkheid aanwezig is om deel te nemen aan de opleiding.

De opleiding Analytische Therapie is een deeltijdopleiding. De opleiding te Nijmegen benadrukt vooral de veelzijdigheid van het therapeutische vak en start met een propedeutisch jaar. Beoogd wordt de student in dit eerste jaar vertrouwd te maken met de belangrijkste theoretische concepten uit de dieptepsychologie.

In de daarop volgende jaren wordt de student zowel theoretisch als praktisch geschoold in de Analytische Therapie en is een persoonlijke leeranalyse vereist.

■ MASTER OF SCIENCE

Na het behalen van het diploma kon er via het Interuniversitair Kolleg Graz/ Schloss Seggau een upgradering plaatsvinden tot een Master of Science. Dit is door een wijziging in de wetgeving in Oostenrijk na 2021 niet meer mogelijk.

► Analytisch Therapeut

De opleiding tot Analytisch Therapeut werkt vanuit een analytisch concept, waarbij de inzichten en theorieën op het gebied van de dieptepsychologie vanaf Freud tot heden zijn geïntegreerd.

De opleiding verbindt de theoretische ingang met praktische uitvoering, zelfbewustwording en onderzoek.

Freud heeft binnen de dieptepsychologie de eerste aanzet gegeven tot het ontwikkelen

van een geesteswetenschap in de werkelijke betekenis van het woord. Dit gaat over een wetenschap van de geest of psyche. Het leverde veel weerstand op vanuit zowel de theologische als de wetenschappelijke wereld. De godsdienstige richtingen als "zielzorgers" zagen de duivel weer verschijnen en de "wetenschappers" stonden met niet tastbare, subjectieve verschijnselen in de leegte te graaien.

Jung heeft met zijn theorie over het onbewuste de opening gemaakt naar het zichtbaar en begrijpelijk maken van zielsprocessen door middel van de archetypische symboliek. Na Jung is dit verder uitgewerkt in het kader van energetische krachtenvelden.

Om contact te kunnen maken met de aansturende energieën die leiden tot de diverse veruiterlijkingen is het belangrijk begrippen als "objectief" en "falsifieerbaar" opnieuw tegen het licht te houden. Aansluiting bij de cliënt is werken met zielsprocessen in de mens. Hiermee is de dieptepsychologie als een psychodynamische psychologie eigenlijk een belevingspsychologie.

► Programma

De Analytisch Therapeut wordt vertrouwd gemaakt met de principes van de dieptepsychologische theorieën en de nieuwste inzichten op dit gebied. De studenten krijgen grondige kennis van de principes in de psychiatrie en psychologie, vergelijkingen tussen de diverse stromingen in de psychologie, de algemene en methodespecifieke psychopathologie, diagnostische methoden zoals de DSM classificatie en de C.O.M.® diagnostiek, gedragsmatige methodieken, medische pathologie en psychofarmaca, het verloop van ziekten, behandelingstrategieën en methodologie.

Daar zielsprocessen van wezenlijk belang zijn is het noodzakelijk inzicht te krijgen in symboliek, werken met dromen, tekeningen en actieve imaginaties, cosmologie, principes als mannelijk en vrouwelijk, religie, filosofie en spiritualiteit, mythologie, alchemie, lichaamsbewustzijn en meer. Naast dit alles wordt de student getraind in de therapeutische vaardigheden en de praktische toepassing van therapeutische interventies aan de hand van de geïntegreerde theoretische kennis.

De therapeut dient als mens de andere mens tegemoet te kunnen treden waardoor hij geen buitenstaander kan zijn die met protocollen werkt, maar als mens ook zicht moet hebben op zichzelf en zelf door middel van leeraanlyse een integratieproces heeft doorlopen. De Analytisch Therapeut heeft niet alleen de mogelijkheid om symptomen te behandelen, zoals dit gedaan wordt bij de gedragsmatig / cognitieve therapieën, maar kan met zijn opleiding uitingen van de zielsprocessen in de mens c.q. persoonlijkheidsstoornissen behandelen.

Hierdoor kan de Analytisch Therapeut de cliënt begeleiden in een proces dat niet alleen gericht is op het maatschappelijk belang, maar leidt tot een persoonlijke integratie.

Dieptepsychologie biedt de mogelijkheid om de dieperliggende oorzaak van de "negatieve" manifestaties bij de mens te behandelen. Hierbij wordt gewerkt aan inzicht, verwerking en integratie, zodat storende symptomen, gevoelens en gedragingen verdwijnen. Zo kan de behandeling een duurzaam effect hebben. De studierichting Analytisch Therapeut duurt vier jaar. Deze vierjarige opleiding is, ondermeer middels de eigen leeraanlyse, tevens sterk gericht op de persoonlijke ontwikkeling van de student.

► Beroepsmogelijkheden

De beroepsmogelijkheden na het afstuderen zijn divers. Het diploma dat behaald kan worden na vier jaar intensieve studie en leeraanlyse, garandeert de professionele vakbe-

kwaamheid van de Analytisch Therapeut. De therapeut heeft de professionele kwaliteiten om op verantwoorde wijze met cliënten te werken. Door de brede opleiding vinden afgestudeerde therapeuten werk op velerlei terreinen waar het menselijk gedrag een belangrijke rol speelt. Daarnaast bestaat de mogelijkheid een eigen praktijk te starten.

De afgestuurde die geschoold is in de Analytische Therapie is in staat een bijdrage te leveren aan het lichamelijke en psychische welbevinden van de cliënt. Tevens kan de therapeut beroepsspecifieke kennis en vaardigheden toepassen in uiteenlopende situaties. De therapeut is zich door zijn professionele scholing bewust van de mogelijkheden en kwaliteiten binnen het vakgebied en van het beroepsgeheim ten aanzien van derden.

Studenten die afstuderen mogen zich profileren als Analytisch Therapeut.

ORGANISATIE EN INRICHTING VAN HET ONDERWIJS

■ HET JUNGIAANS INSTITUUT–RUMP ACADEMIE VOOR DIEPTEPSYCHOLOGIE

Het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie te Nijmegen is opgericht in 1990.

De Academie is inmiddels uitgegroeid tot een toonaangevende instelling met een groeiende reputatie. Het is de enige academie in Nederland dat zich bezighoudt met de ontwikkeling van de dieptepsychologie aangepast aan de huidige tijd.

Het gedachtegoed van Freud en Jung is de basis van waaruit de Academie de dieptepsychologie verder heeft ontwikkeld.

De concepten uit de dieptepsychologie - als gevolg van deze lange ontwikkeling - vormen de kern van het programma. Op basis van de huidige relevante research wordt de theorie voortdurend verder ontwikkeld en aangevuld, zodat de Academie een bijzondere bijdrage levert op het terrein van de dieptepsychologie.

De Rump Academie biedt psychotherapeutische opleidingen en trainingen vanuit het theoretisch concept van de dieptepsychologie, waaronder een academisch programma in de opleiding tot Analytisch Therapeut.

In de opleiding komt een verscheidenheid aan methoden aan bod, zoals psychoanalyse, analytische psychologie, Analytische Therapie. Ook maakt de student kennis met de gestalttherapie, Rogeriaanse therapie, hypnotherapie, NLP, directieve therapie, systeemtherapie, gedragstherapie, lichaamsgerichte therapie en meer.

De Academie heeft een eigen therapeutisch centrum en verzorgt jaarlijks seminars en workshops over onderwerpen die een verrijking vormen voor het kennisgebied van student en belangstellenden.

Activiteiten van de Rump Academie voor Dieptepsychologie

- Opleiding JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE ®
- Persoonsgerichte trainingen
- Seminars & workshops
- Research onderzoek- en expertisecentrum
- Uitgeverij Jungiaans instituut
- Symposia “Jung in de 21^e eeuw”
- Bibliotheek
- Human Centred, training, coaching, consultancy

Directie

De directie bestaat uit:

- Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd
- Dr. T.D.V. Verheggen

Naast de eindverantwoordelijkheid voor het functioneren van de Academie, heeft de directie als taak het waarborgen van de filosofische integriteit.

Bereikbaarheid

Het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie is gevestigd aan de 26e straat nr.10 in de wijk Lankforst, stadsdeel Dukenburg, ten zuiden van Nijmegen.

Als u met eigen vervoer komt nadert u Nijmegen via de A50. Op deze snelweg neemt u de afslag naar de A73 (Venlo / Köln). Op de A73 neemt u afrit nr. 2 Nijmegen / Dukenburg. Daarna gaat u bij het 2e stoplicht linksaf. U rijdt nu op de Van Apelterenweg. Nu de 2e straat rechts. U bent nu in de wijk Lankforst. Aan de lantaarnpalen hangen nummerverwijsbordjes. Volg deze tot in de 26e straat. Op nr. 10 is de Rump Academie gevestigd.

Het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie is goed te bereiken met het openbaar vervoer. Vanaf het Centraal Station Nijmegen gaat een bus (lijn 6 Brabantse poort), die u in 20 minuten naar de Academie brengt, halte Lankforst, 14e straat.

► De symbolische betekenis van het logo van het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie

De driehoek met de punt omhoog heeft als symbolische betekenis het vuursymbool, ofwel de rijzende vlam. Het is het symbool van de kosmische geboorte c.q. het goddelijke, de drievuldigheid.

De cirkel geeft symbolisch gezien de oneindigheid, de eeuwigheid en het absolute aan. Het is de dood en de wedergeboorte. Het gesloten systeem waarbinnen de transformatie plaats vindt. In de Egyptische of alchemistische symboliek is dit de slang die de eigen staart in de bek heeft. De mens kan zich hierbinnen louteren tot het goddelijke, de vergoddelijking. In het Boeddhisme zorgt de cirkel voor het proces van verlichting.

In het symbool van het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie gaat de driehoek over in een cirkelvorm hetgeen weergeeft dat er vanuit de kosmische vonk, de kosmische geboorte, een overgang is naar het transformatieve proces. Het is het Ene dat verstoffelijkt in de drievuldigheid en over gaat in het gesloten systeem van de integratie, om weer te komen tot het Ene.

■ ALGEMENE INFORMATIE

▶ Algemene informatieopleidingen

Aanmelding

Door middel van het aanmeldingsformulier kunt u zich aanmelden voor het eerste studiejaar van de opleiding. Na ontvangst van deze aanmelding nemen wij contact met u op om een afspraak te maken voor een intakegesprek.

U wordt dan verzocht om een motivatiebrief en een pasfoto mee te nemen.

Indien het gesprek positief beoordeeld wordt door zowel de aankomend student als de algemeen directeur van de Rump Academie zal een inschrijvingsformulier door de aankomend student ingevuld worden en vervolgens ondertekend worden door zowel de aankomend student als het hoofd opleidingen.

De kopieën van uw diploma's dienen in bezit te zijn van de Academie.

Jaarlijks dient men zich voor 1 juli opnieuw in te schrijven voor een volgend studiejaar.

Toelatingsgesprek

Het hoofd opleidingen zal met iedere aankomende student een intakegesprek houden. Dit gesprek zal dienen als wederzijdse kennismaking, tevens wordt bekeken of de aankomend student geschikt is om aan de opleiding deel te nemen. De student zal gevraagd worden naar de motivatie en verwachtingen ten aanzien van de studie. Verder zullen in dit gesprek, in het belang van de aankomend student en de opleiding, de persoonlijke leerdoelen bekeken worden.

Aan het toelatingsgesprek zijn geen kosten verbonden.

De student kan deelnemen aan het eerste studiejaar op voorwaarde dat:

- een toelatingsgesprek heeft plaatsgevonden met het hoofd opleidingen en dit gesprek positief is beoordeeld.
- het inschrijvingsformulier ondertekend is.
- de betaling of aanbetaling, vóór de gestelde datum, is voldaan.

Klachtenprocedure

In het geval de student een klacht met betrekking tot de opleiding heeft, kan de student contact opnemen met het hoofd opleidingen van het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie, mw. M.E. Geene MA.

De klacht moet binnen 6 weken zijn afgehandeld.

Als er een langere tijd nodig is om onderzoek te doen, moet de student hiervan binnen 4 weken na indiening van de klacht in kennis worden gesteld, waarbij het uitstel wordt toegelicht; bovendien moet er een indicatie worden gegeven wanneer men verwacht uitsluitel te kunnen geven.

Wanneer de klacht voor de student onvoldoende opgelost wordt, kan de student contact opnemen met de algemeen directeur van de Rump Academie. Indien de student er geen vertrouwen meer in heeft dat zijn klacht goed afgehandeld zal worden, bestaat de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de Raad van Advies. Zie pagina 12 van de studiegids of Raad van Advies rechts op de Homepagina van de website. De brief kan gericht worden aan de administratie van de Academie t.a.v. Raad van Advies. Het oordeel van de Raad van Advies is voor het Jungiaans instituut- Rump Academie voor Dieptepsychologie bindend; eventuele consequenties worden door de Academie snel afgehandeld.

Een klacht zal altijd vertrouwelijk worden behandeld.

Klachten en de wijze van afhandeling worden geregistreerd en voor de duur van 5 jaar bewaard in het persoonlijk dossier van de student.

Opbouw collegedag

Afhankelijk van het studieonderdeel heeft men op één dag college van één of twee docenten. Wanneer er methodieken / technieken gedoceerd worden, bestaat de opbouw van de collegedag uit hoorcolleges en werkcolleges. Tijdens de werkcolleges worden de psychotherapeutische methodieken en technieken getraind. De student dient de methodieken die tijdens de colleges zijn behandeld in de werkgroep te trainen, om op deze wijze de therapeutische mogelijkheden van iedere afzonderlijke methodiek te leren kennen en therapeutische vaardigheden te ontwikkelen.

Aanwezigheid

Wanneer u niet aanwezig kunt zijn dient u dit door te geven. Het afwezigheid percentage mag niet meer dan 10% zijn.

Deeltijdvriendelijk rooster

Studenten aan de opleiding volgen in sommige gevallen naast deze studie een andere studie, of hebben een werkring. Om de student ter wille te zijn, is ervoor gezorgd dat de studies een deeltijdvriendelijk rooster hebben. Alle colleges en tentamens zijn geconcentreerd op twee dagen; ze worden gehouden op vrijdag of zaterdag.

Dispensatieregeling

Er bestaat géén dispensatiemogelijkheid voor de studieonderdelen die worden gedoceerd.

Open dagen

Het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie verzorgt jaarlijks open dagen. Tijdens de open dagen kunt u vanaf 13.00 uur alle vragen die u heeft stellen aan docenten, afgestudeerden en studenten.

▶ Seminars / workshops

De Academie verzorgt jaarlijks seminars en workshops. Deze vinden plaats op zondag en zijn ook toegankelijk voor belangstellenden. De kosten voor het volgen van een seminar / workshop bedragen € 55,00 . De drie verplichte seminars voor de studenten zullen ongeveer zes weken voor aanvang van het eerste seminar in rekening worden gebracht. De seminars en workshops zijn ook toegankelijk voor afgestudeerden en belangstellenden, de kosten hiervan bedragen € 65,00 voor belangstellenden en € 55,00 voor afgestudeerden.

▶ Studiekosten

Algemeen

Het collegegeld kan, indien noodzakelijk, voor aanvang van een studiejaar worden aangepast aan de gestegen kosten volgens het indexcijfer voor collegegelden van het CBS.

Het collegegeld is exclusief: seminars/workshops, boeken, leeraanlyse en scriptie-

begeleiding. Het collegegeld is inclusief: tentamen/examengeld.

Het collegegeld of de aanbetaling is verschuldigd na ondertekening van uw inschrijvingsformulier en na de wettelijke bedenktijd van 14 kalenderdagen. Betaling dient te geschieden vóór de in de factuur aangegeven datum.

Studiekosten opleiding JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE ®

Het collegegeld bedraagt per studiejaar:

- voor particulieren	€ 3.915,00
- via werkgever/bedrijf	€ 4.915,00

Termijnbetaling

Het collegegeld kan ook in termijnen worden voldaan. Zie voor deze regeling het inschrijvingsformulier. Bij betaling in termijnen zullen kosten in rekening worden gebracht.

Annuleringsregeling

Zie voor de regeling ten aanzien van de annulering van een inschrijving het inschrijvingsformulier.

Vergoeding studiekosten / belastingen

Het Jungiaans instituut – Rump Academie voor Dieptepsychologie is een niet gesubsidieerde privé instelling, waardoor er geen beurzen of fondsmogelijkheden bestaan. In sommige gevallen kan, in het kader van om- of bijscholing bij de daarvoor bestemde instanties om vergoeding van de studiekosten worden gevraagd. Mocht dit voor u van belang zijn dan is de Academie bereid daaraan medewerking te verlenen.

Om de kosten voor de opleiding aftrekbaar te maken van de inkomstenbelasting adviseren wij u advies in te winnen bij uw belastingadviseur. Een overzicht van de gemaakte studiekosten wordt op verzoek jaarlijks door de administratie verzorgd.

► Studiegids

Studiepunten

De opleiding heeft een vastgesteld aantal studiepunten. Dit staat aangegeven zowel bij de te onderscheiden studierichtingen, als bij de studieonderdelen. Een studielast wordt uitgedrukt in punten. De studielast is gespreid over het gehele studiejaar. Één punt staat voor zes uren. Als de studielast bijvoorbeeld vijf punten bedraagt, betekent dit een tijdsbesteding van circa 30 uren. De collegepunten geven het aantal uren college weer. Als voorbeeld: twee collegepunten bedraagt twaalf college-uren. De studielast tezamen met de collegepunten geeft het aantal studiepunten.

Rooster en boekenlijst

Het rooster en de boekenlijst voor het betreffende studiejaar zijn te vinden op de studentensite, de desbetreffende toegangscode worden voor het begin van het studiejaar per e-mail toegezonden.

► Beroepscode

Voor de therapeuten afgestudeerd aan de studierichtingen van de opleiding JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE ® bestaat een beroepscode.

Deze beroepscode dient ondertekend te worden bij de uitreiking van het diploma.

De therapeut is aan deze beroepscode gebonden en is verantwoordelijk voor de

inachtneming van deze code. De therapeut, cliënten en rechtspersonen kunnen zich jegens het door de desbetreffende beroepsvereniging ingestelde tuchtcollege op deze code beroepen volgens de procedure die omschreven is in het tuchtreglement.

► Beroepsvereniging

Jungiaanse Vereniging voor Analytisch Therapeuten Nederland

Afgestudeerden en studenten van de studierichting Analytisch Therapeut kunnen lid of aspirant-lid worden van de Jungiaanse Vereniging voor Analytisch Therapeuten Nederland.

De beroepsvereniging stelt zich ten doel:

- bevordering van onderzoek en research op het gebied van de Analytische Therapie;
- ontwikkeling van de Analytische Therapie door middel van publicaties, lezingen, het organiseren van intervisiegroepen, studieactiviteiten en dergelijke;
- bewaking van de kwaliteit van de beroepsuitoefening met behulp van een beroepscode, een klachtenprocedure, verplichte bij- en nascholing en een gericht toelatingsbeleid;
- belangenbehartiging voor de leden door het bijhouden van een openbaar register van aangesloten therapeuten, het ontwikkelen en bijhouden van contacten met overheid en zorgverzekeraars.

OPLEIDING JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE

OPLEIDING JUNGIAANS ANALYTISCHE THERAPIE

▲ STUDIEPUNTEN

De studenten dienen voor de studierichting *Analytisch Therapeut* in totaal 593 studiepunten te behalen.

Het diploma van de studierichting *Analytisch Therapeut* is verdeeld in vijf secties:

◆ studieonderdelen	(470	studiepunten,	101 ECTS punten)
◆ scriptie	(93	studiepunten,	20 ECTS punten)
◆ seminars	(10	studiepunten,	2 ECTS punten)
◆ intervisie	(15	studiepunten,	3 ECTS punten)
◆ leeranalyse	(5	studiepunten,	1 ECTS punten)

▲ VERLANGDE STUDIEONDERDELEN

Van de studenten wordt verlangd dat zij zowel theoretische kennis als praktische vaardigheden met betrekking tot verschillende gebieden kunnen aantonen. Deze kennis kan worden opgedaan door het volgen van de onderstaande studieonderdelen:

◆ PSMT	Mythologie	(10	studiepunten)
◆ PSOF	Oosterse filosofie en psychologie	(7	studiepunten)
◆ PSWF	Westerse filosofie en psychologie	(40	studiepunten)
◆ PSRL	Religie en psychologie	(43	studiepunten)
◆ PSKT	Kunst en psychologie	(3	studiepunten)
◆ PSMP	Methoden in de psychologie	(80	studiepunten)
◆ PSAT	Analytische Therapie	(105	studiepunten)
◆ PSIT	Interventie trainingen	(74	studiepunten)
◆ PSPC	Psychiatrie	(88	studiepunten)
◆ PSPM	Medische pathologie	(8	studiepunten)
◆ PSFM	Farmacie	(1½	studiepunten)
◆ PSMM	Management	(4½	studiepunten)
◆ PSLT	Literatuur	(6	studiepunten)

▲ STRUCTUUR

Jaar- en dagindeling

Het studiejaar start in de maanden september of oktober en eindigt in de maand juni van het daaropvolgende jaar.

De colleges zijn op vrijdag of zaterdag, van 11.00 uur tot 17.00 uur. 's Ochtends beginnen de colleges om 11.00 uur en eindigen om 13.45 uur, met daarin een pauze van 15 minuten. 's Middags beginnen de colleges om 14.15 uur en eindigen om 17.00 uur. Ook hierin is een pauze van 15 minuten opgenomen. Afhankelijk van de studieonderdelen heeft men op één dag college van één of twee docenten.

Het opnemen van de colleges doormiddel van audio/videoapparatuur is niet toegestaan. In overleg met de directie en docent kan in een speciaal geval een uitzondering op deze regel worden gemaakt.

▲ ALGEMEEN

Functie van het eerste studiejaar

Het eerste studiejaar dient enerzijds als een eerste kennismaking met Freuds psychoanalyse, Jungs analytische psychologie en alle begrippen en concepten die daarna ontwikkeld zijn zoals Rumps Analytische Therapie. Daarbij wordt de student theoretisch ingevoerd in de gebruikte vakgebieden en komen de tijdsgeschiedenis en tijdgenoten van Jung aan de orde. Anderzijds legt het een inhoudelijke grondslag voor de verdere studie.

Het programma van het eerste studiejaar beslaat 122 studiepunten. (26 ECTS punten)

▲ STRUCTUUR

Algemeen

Het eerste studiejaar bestaat uit 174 college-uren.

Tussentijds tentamen

Halverwege het eerste studiejaar zal er een schriftelijk tentamen plaatsvinden. In dit tentamen zullen de basisbegrippen van Freud, Jung en Rump getoetst worden die behandeld zijn tijdens de colleges.

Regelingen voor het eerste studiejaar

Het eerste studiejaar wordt afgesloten met tentamens.

- * Alle studieonderdelen worden schriftelijk getoetst.
- * Dispensatie voor één der studieonderdelen is niet mogelijk.
- * Om deel te kunnen nemen aan het tweede studiejaar dient men - met uitzondering van één onvoldoende - voor alle studieonderdelen een voldoende te behalen.
- * Voldoet het resultaat niet aan de normen dan is voor het begin van het tweede studiejaar een éénmalige herkansing mogelijk.
- * Men dient het eerste studiejaar binnen twee jaar te halen.

Het bewijs dat het eerste studiejaar met goed gevolg is afgelegd, zal worden bewaard in het persoonlijk dossier van de student. Het bewijs heeft, bij onderbreking van de studie, een geldigheidsduur van twee jaar.

Tentamen en tentamendeelname

Het eerste studiejaar wordt afgesloten met tentamens. Hiervan wordt er 1 gehouden in de maand maart en de overige in de maand juni. Voor enkele vakken zal het tentamen in de vorm van een werkstuk worden gegeven. De opdracht voor een werkstuk zal tijdens of kort na het gegeven college worden verstrekt.

Als men om wat voor reden dan ook niet heeft kunnen deelnemen aan het tentamen, wordt in principe een extra kans gegeven vóór het begin van het tweede studiejaar, als:

- * aangenomen kan worden dat de student geschikt is om de studie voort te zetten;

- * er zwaarwegende redenen zijn waarom een student, niet via de reguliere tentamengelegenheid aan de eisen heeft kunnen voldoen;
- * een individueel tentamen uitzicht biedt op een redelijke kans van slagen;
- * de student ernstig gedupeerd zou worden als er geen extra kans gegeven wordt.

Het hoofd opleidingen weegt per geval deze criteria. Indien noodzakelijk dient men tijdig contact op te nemen.

Seminars en workshops

De student is verplicht drie seminars c.q. workshops in het eerste studiejaar te volgen. Deze vinden plaats op de zondag.

Evaluatiegesprek

Daar persoonlijk contact met de student en het hoofd opleidingen als essentieel en waardevol wordt ervaren, zullen studenten halverwege het studiejaar, uitgenodigd worden voor een evaluatiegesprek. Dit gesprek zal plaatsvinden buiten de collegedagen op de Academie. In dit gesprek wordt het functioneren en de houding van de student in de opleiding besproken en geëvalueerd. Het resultaat van het gesprek zal meegenomen worden bij de beoordeling ten aanzien van de overgang naar het volgende studiejaar. De directie beslist in deze.

Naast de inhoudelijke evaluatie van de studie stelt de directie het op prijs wanneer studenten ideeën over en/of behoeften aan speciale workshops / seminars en trainingen kenbaar maken.

▲ ONDERDELEN VAN HET EERSTE STUDIEJAAR

• Overzicht onderdelen van het eerste studiejaar met studiebelasting

Code		Titel	Studiepunten
PSAT Analytische Therapie			
011	L.J. Wolters MSc MSc/ Mw. M.E. Geene MA	Dieptepsychologie	14
015	Mw. G. van der Stoel MSc	Symboliek binnen sprookjes	5
041	Mw. I. Baart MDaT	Lichaamsgerichte en expressieve psychotherapie	4
061	L.J. Wolters MSc MSc	Droomanalyse	8
PSMT Mythologie			
011	Mw. drs. E.J.A. Horvers	Mythologie	10
PSMP Methoden in de psychologie			
012	Mw. M.M. van Mil MSc MSc	De therapeutische basishouding	6
PSWF Westerse filosofie en psychologie			
011	Dr. T.D.V. Verheggen	Het geestelijke klimaat van de 19de eeuw	10
021	Drs. J. Vos Ph.D.	Jung als mens en wetenschapper	7
031	L.J. Wolters MSc MSc	Cosmologie	13
041	Prof. dr. K. Achterberg RA	Synchroniciteit	4
081	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd	Lichaam en geest	3
PSRL Religie en psychologie			
021	Drs. J. Slavenburg	Het wezen van religie en godsdienst	6
031	Drs. J. Slavenburg	Gnosis, mystiek en spiritualiteit	3
041	Drs. J. Slavenburg	Egypte, Babylon en de kosmologie	3
061	Mw. dr. A.E.G. van der Meer	De geschiedenis van het vrouwelijke in het bewustzijn	3
081	Dr. T. van den Berk	Mystagogie	10
091	Dr. T. van den Berk	Westerse alchemie	10
PSKT Kunst en psychologie			
011	Mw. drs. K. Haanappel	Jung en kunst	3

▲ BESCHRIJVING STUDIEONDERDELEN EERSTE STUDIEJAAR

Analytische Therapie

PSAT011

- **Dieptepsychologie**

In deze colleges over de dieptepsychologie worden de basisbegrippen en concepten betreffende de theorieën van Freud, Jung en Rump behandeld.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docenten: L.J. Wolters MSc MSc / Mw. M.E. Geene MA
Collegepunten: 2
Studielast: 12

PSAT015

- **Symboliek binnen sprookjes**

In dit studieonderdeel worden begrippen van het Freudiaanse en Jungiaanse gedachtegoed behandeld. Begripsverheldering vindt o.a. plaats aan de hand van sprookjes, die opgevat worden als een archetypische weerspiegeling van psychische processen.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Mw. G. van der Stoel MSc
Collegepunten: 1
Studielast: 4

PSAT041

- **Lichaamsgerichte en expressieve psychotherapie**

De colleges zijn ervaringsgericht en theoretisch onderbouwd.

Dag 1: Lichaamsbewustzijn, zelfzorg en afstemming

De eerste dag staat het lichaam centraal. Inzichten over ons eigen handelen en voelen zijn op cellulair niveau, dus in het lichaam te ervaren. We leren over: lichaamshouding en lichaamsbeeld, adem als support voor levensprocessen, beweging en bewegingskwaliteiten, het lichaam in de ruimte en in relatie tot de ander. We gebruiken hiervoor methoden vanuit de ademtechnieken, lichaamswerk en improvisatie en ervaren het belang van groning, in contact blijven met jezelf, empathische afstemming en de kracht van spel. We onderzoeken thema's als vertrouwen, persoonlijke ruimte en grenzen, containen door herkenning van somatische en psychische spanning, en groepscohesie. We leren hoe lichaamsbewustzijn bijdraagt aan zelfbewustzijn.

Dag 2: De innerlijke kaart van ons lichaam

De tweede dag gaan we werken met het lichaam als symbolische expressor van psychische inhouden. Het lichaam heeft reproduceerbare inhouden in het celgeheugen die door zintuiglijke waarneming en symbolisch spel in het bewustzijn kunnen komen. We gebruiken hierbij de taal van de symbolische expressie en metaforen waarbij de mentale beelden en gevoelservaringen zich via beweging,

in tekening en in woorden mogen laten zien. Op deze wijze ontstaat er een innerlijke kaart van onze soma en psyche en een oriëntatie van ons zijn in de wereld. In dit symbolische proces is het lichaam zowel container als expressor van onze psychische inhouden en haar mentale representatie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. I. Baart MDaT
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	2

PSAT061

- **Droomanalyse**

Tijdens deze colleges wordt aandacht besteed aan

- associatie en amplificatie
- associatiemethoden en andere technieken
- actueel droomwerk en procesgericht droomwerk de verbinding tussen - de causale en finale beschouwingswijze
- het werken met dromen in de verschillende fasen van de therapie

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	L.J. Wolters MSc MSc
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	6

Mythologie

PSMT011

- **Mythologie**

Binnen de Jungiaanse psychologie wordt in het kader van de leer der archetypen gebruik gemaakt van de mythologie, als onderdeel van de collectieve archetypische energie. De psychologische context van onbewuste inhouden bestaat uit een weefsel van associaties waarin de mythe van nature is ingebed. Om het onbewuste te begrijpen is mythologie een wezenlijk onderdeel bij de amplificatiemethode.

Na een uitvoerige toelichting over het begrip mythe en de kaart van de Oude Wereld zal er op drie niveaus naar de mythe gekeken worden, en wel op verhaalsniveau, op psychologisch niveau (archetypische betekenis) en op historisch niveau. Bij deze laatste krijgt de student inzicht in de eventuele dwarsverbanden en onderlinge beïnvloeding van verschillende volkeren. Daarnaast wordt ook verwezen naar motieven in het Oude Testament. Uit onderstaande culturen worden de volgende mythologische verhalen gebruikt om verschillende archetypen te belichten:

- * **Mesopotamische mythologie:**

- Inanna
- Gilgamesj
- Enuma elish

- * **Egyptische mythologie:**

- Isis

- Osiris
- * **Griekse mythologie:**
- Kosmogonie van Hesiodos, de strijd tussen Goden en giganten
- Prometheus
- Demeter en Persephone
- Odyssee: de avonturen van Odysseus, de slimme man
- Odysseus en het Europese mensbeeld

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. drs. E.J.A. Horvers
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	8

Methoden in de psychologie

PSMP012

- **De therapeutische basishouding**

In dit werkcollege wordt ingegaan op de basishouding van de Analytisch Therapeut. Wat is psychotherapie eigenlijk en wat is een Analytisch Therapeut? Welke verantwoordelijkheden heeft een therapeut en welke vaardigheden en competenties zou een goede therapeut moeten bezitten? Welke gevolgen hebben deze vaardigheden voor de relatie tussen de therapeut en zijn omgeving? Hoe gaat een therapeut om met signalen die op hem of haar afkomen vanuit de omgeving? Deze vragen en vele anderen komen aan bod en worden integraal in de lessen behandeld. Er wordt veel interactief gewerkt en ingegaan op de beleving van de student. Tevens wordt er ingegaan op de rode draad door de opleiding om te komen tot een mogelijkheid het theoretisch en praktische aanbod in de opleiding te integreren aan de hand van het profiel van de Analytisch Therapeut.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. M.M. van Mil MSc MSc
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	4

Westerse filosofie en psychologie

PSWF011

- **Het geestelijke klimaat van de 19^e eeuw**

Achtergronden welke bepalend zijn geweest voor inzichten van en invloed op Freud, Jung, Adler enz. en de belangrijke tijdgenoten. Tevens wordt er een overzicht gegeven van de historische achtergrond van een aantal filosofische problemen, waarmee de dieptepsychologie zich bezig hield.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Dr. T.D.V. Verheggen
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	8

□ PSWF021

• **Jung als mens en wetenschapper**

Jung behoort tot een stroming, een geestelijk erfgoed van onze cultuur, die gekenmerkt wordt door eigen ervaring met zaken die men dikwijls plaatst onder het hoofdstuk gnosis, alchemie of mystiek. We zullen ingaan op de wortels van deze stroming en de plek die Jung daarin neemt. Ook wordt in dit collegeblok aandacht besteed aan de wortels van Jungs persoonlijke geschiedenis, zijn leven vanaf zijn jeugd tot zijn overlijden in 1961.

In dit onderdeel wordt uitgebreid aandacht besteed aan de ontwikkeling van zijn denken. Jungs analytische psychologie is niet los te zien van zijn persoonlijke geschiedenis. Jung ontwikkelde op een bijzondere authentieke manier een mensbeeld, een visie op mentale ziekte en gezondheid. Daarin hebben tal van concepten, begrippen, denkwijzen en filosofische visies een plaats. Een en ander is ontstaan, ook in wisselwerking met tijdgenoten.

Systematisch zullen aan de orde komen:

- Jungs analytische psychologie die hij ontwikkeld heeft; Daarnaast de werkzaamheid van archetypische krachten welke zich door persoonlijkheid kunnen personifiëren.
- Jungs visie op een deel van de geschiedenis (m.n. de alchemie); Alchemistische processen (en het symbolische daarin) welke werkzaam kunnen zijn in diversiteit van individuatie ontwikkeling. Verwijzing naar alchemistische werken van Jung en von Franz.
- Jungs filosofie;
- Jungs visie op religie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. J. Vos Ph.D.
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	6

□ PSWF031

Het Cosmologisch Organisatie Model C.O.M.®

Het Cosmologisch Organisatie Model C.O.M.® is een energetische typebepaling om de onbewuste innerlijk werkzame structuren, van waaruit de eigenschappen en handelingen in positieve en negatieve zin plaatsvinden, zichtbaar te maken. Binnen een aanwezig energetisch typepatroon, geeft het een beeld van de geassocieerde energieën/krachten die werkzaam zijn en de thematiek actualiseren. C.O.M.® is een model dat de dieptepsychologische energetische verbinding tussen de werking van het Momentaan bewustzijn en het Gedissocieerd bewustzijn weergeeft.

C.O.M.® is gebaseerd op een cosmisch wetmatigheidspatroon. Deze leer over de collectieve energetische werking is niet gevormd vanuit een idee, maar gegroeid uit een empirische vaststelling van feiten. Alle zinvolle wetenschappelijke modellen en psychologische theorieën blijken hierin ondergebracht te kunnen worden.

Aan de hand van dit cosmologische model zullen de menstypen belicht worden. Tevens zal een vergelijk gemaakt worden tussen de DSM 5 als descriptief classificatiesysteem en het C.O.M.® als diagnostisch model, dat de

intrapsychische werking van de zielsprocessen bij de mens weergeeft.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: L.J. Wolters MSc MSc
Collegepunten: 3
Studielast: 10

PSWF041

• **Synchroniciteit**

Synchroniciteit heeft betrekking op een zinvolle coïncidentie van veelal een psychisch en fysisch feit. Jung heeft deze verschijnselen uitgebreid onderzocht en kwam tot de conclusie dat er veelal sprake is van a-causale samenhangen die hij synchroniciteit noemt. In dit college wordt dieper in gegaan op dit verschijnsel en gekeken naar hoe dit samenhangt met archetypen en de kwantumtheorie.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Prof. dr. K. Achterberg RA
Collegepunten: 1
Studielast: 3

PSWF081

• **Lichaam en geest**

Sinds 1880 ongeveer, houden we ons bezig met het feit dat de psyche invloed zou kunnen hebben op ons functioneren. De theorieën omtrent de werking van de psyche en de therapievorm, ontstaan vanuit het werken met hypnose zoals dit gedaan werd door Bernheim, Charcot, etc. Via de samenwerking van Breuer en Freud komen we terecht bij de psychoanalyse van Freud. Vanaf Freud zullen we naar de ontwikkeling van de gedrags-dieptepsychologie kijken. In beginsel was de gehele organisatie psychotisch zonder een ik-besef. We praten dan over het matriarchaat, een totaal vrouwelijk principe. Binnen dit matriarchaat was een soort groepsgeest werkzaam. Als het niet meer goed voelde in de groep werd er geofferd. Na het offeren voelde de groep zich weer goed. We kunnen dit nu nog terug vinden in gebieden waar de monotheïstische godsdiensten geen ingang hebben gevonden en waar de oude psychotische organisatievorm nog sterk aanwezig is. Hier gaat het niet over een God die "buiten" alles aanwezig is, maar over een energie die "in" alles aanwezig is. Toch heeft deze vrouwelijke organisatie, het matriarchaat, in het verleden een enorme kering ondergaan. Vanuit dit matriarchaat is op een gegeven ogenblik het mannelijke patriarchaat ontstaan. Vandaag de dag kennen we het vreemde verschijnsel dat we juist bang zijn voor de psychotische organisatie en er door overspoeld zouden kunnen worden.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd
Collegepunten: 1
Studielast: 2

Religie en psychologie

□ PSRL021

- **Het wezen van religie en godsdienst**

- *De fenomenologie van de godsdienst*

Jung heeft het meer over godsdienst dan over religie. Wat zijn de overeenkomsten en verschillen? Jung ontleende sommige begrippen aan zijn tijdgenoten, die eveneens belangwekkende dingen over godsdienst en religie uitdroegen, zoals Rudolf Otto. In dit college gaan we dieper in op het wezen van de religie.

- *Jodendom, christendom, islam*

Drie leden van één monotheïstische familie, met eindeloze vertakkingen. Het is een geschiedenis van open, vruchtbare ontmoetingen en gesloten bastions. Vooral in deze tijd is enig inzicht in de Islam bij de uitoefening van het therapeutische vak onontbeerlijk.

- *Joods christendom*

Het joodse christendom is het oudste christendom dat we kennen. Maar vreemd genoeg door de latere orthodoxie verketterd. Veel opvattingen van de joodse christenen vinden we nog terug in de gnostiek, waar Jung zo'n warme belangstelling voor koesterde.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. J. Slavenburg
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	4

□ PSRL031

- **Gnosis, mystiek en spiritualiteit**

- *De mysterierelgies en hun symboliek*

Het christendom heeft veel uiterlijke symboliek overgenomen uit de mysterierelgies waar ze mee concurreerde. De innerlijke symboliek, waaraan Jung vaak refereert, vinden we terug in het esoterisch christendom (en tevens in de alchemie).

- *Gnosis*

Over de gnosis is onze kennis sterk uitgebreid door de spectaculaire vondst van de Nag Hammadi-geschriften, waarvan de eerste codex naar Jung is vernoemd. Want ook Jung staat ergens in deze traditie. Kenmerkend is zijn, voor die tijd, grote openheid naar andere religies en hun aan elkaar verwante fenomenen.

- *Oertriniteit: geest-ziel-stof*

De triniteitopvattingen van de christenen hebben oudere wortels, waarin van louter masculiniteit geen sprake is. Volgens de ouden vloeide uit de androgyne triniteit de ziel voort en daar weer uit de stof.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. J. Slavenburg
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	2

□ PSRL041

• **Egypte, Babylon en de kosmologie**

- *Het Egyptische dodenboek*

Veel elementen in het oudste christendom zijn niet te verstaan zonder iets te kennen van de godsdienst van het oude Egypte en haar kosmologie. Het Egyptische Dodenboek helpt ons iets te begrijpen van de Egyptische voorstellingen omtrent dood en leven na dit leven.

- *Babylonische scheppingsmythen*

In Mesopotamië ontwikkelde zich het schrift. In deze hoogontwikkelde cultuur vereerde men vele goden en ontstonden aangrijpende mythen, waarvan de bekendste wel de Enuma elisj is, waarin niet alleen de schepping, maar ook 'de grote vloed' beschreven wordt.

- *Kosmische reizen*

Wij zijn toeschouwers geworden van de kosmos. De antieke mens voelde zich deelnemer. Het is belangrijk dit in te zien om de symboliek te kunnen verstaan. Een symboliek die we onder meer terugvinden in de Joodse Merkawa-mystiek, in de gnostische hemelreis, in de Mandese hymnen, in de Mithrasdienst en in de Hermetische openbaring. Opvallend is om te zien dat de daarbij gehanteerde psychologische termen een gelijkenis vertonen met begrippen in de psychoanalyse.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. J. Slavenburg
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	2

□ PSRL061

• **De geschiedenis van het vrouwelijke in het bewustzijn**

Welke taal spreken de symbolen, waarin het vrouwelijke door de geschiedenis heen vorm krijgt? Kunnen wij door de verschillende tijden en culturen heen gemeenschappelijke elementen ontdekken? Tijdens deze dag komen beelden en symbolen uit oude, midden en nieuwe steentijd naar voren.

De 21^e eeuw lijkt een tijd te worden van het opnieuw leren kennen van een vergeten vrouwelijk verleden. Het is tijd voor herinnering en herwaardering, van integratie van het vrouwelijke en het mannelijke en van ervaren van eenheid. Naar welk tijdperk groeien wij toe? Welke naam geven we het? Kunnen wij iets originelers bedenken dan postmodern?

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Dr. A.E.G. van der Meer
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	2

□ PSRL081

• **Mystagogie**

In onze westerse cultuur werd de verbeelding eeuwen lang aan de dichters overgelaten en stond zich-iets-verbeelden gelijk aan zich-iets-inbeelden. Het

verbeeldend bewustzijn, ook wel symbolisch bewustzijn genoemd, stond centraal in de inwijdingsriten van de oude mysteriegodsdiensten en speelt eveneens sterk door in de hedendaagse esthetisering van het wereldbeeld. Religie en kunst bestaan bij de gratie van symbolen, dat wil zeggen, bij de gratie van een verbeelde werkelijkheid. Grote klassieke filosofen en kerkvaders waren gevoelig voor dit schouwend vermogen van de mens. Zij noemden hun inwijding in de symbolische werkelijkheid 'mystagogie', een agogie in het mysterie van het bestaan. Carl Gustav Jung heeft een vurig pleidooi gehouden voor dit symboliserend vermogen van de mens. In dit college wordt uitgebreid ingegaan op deze symbolische werkelijkheid, ook wel de derde werkelijkheid genoemd, naast de rationeel-subjectieve en de empirisch-objectieve.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Dr. T. van den Berk
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	8

PSRL091

- **Westerse alchemie**

In het eerste college zal aan de hand van de Mozarts opera Die Zauberflöte ingegaan worden op de basisprincipes van de alchemie van Paracelsus. Deze vrijmetselaarsopera beeldt namelijk een alchemistische allegorie uit. Paracelsus was de grote inspirator van Jung. In het tweede college zal verder ingegaan worden op Jungs ideeën over alchemie. Hij vond de levensbeschouwing van de alchemisten van het grootste belang. Ze boden hem handvaten zowel voor de theorie als voor de praxis van zijn ideeën. Hij vond dat hij in vergelijking met hen nauwelijks iets nieuws te melden had.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Dr. T. van den Berk
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	8

Kunst en psychologie

PSKT011

- **Jung en kunst**

We kunnen op verschillende manieren waarde toekennen aan kunst als fenomeen. Soms treft ze ons recht in het hart. We voelen ons dan geraakt of het inspireert ons op een andere manier naar het leven en naar onszelf te kijken. We kunnen kunst ook bewust inzetten als instrument of als hulpmiddel in de psychotherapie. In dit college behandelen we beide aspecten. We bekijken verschillende uitingen van kunst en creativiteit. Zien we een relatie tussen kunst en het *collectief onbewuste*? Wat zeggen verschillende internationaal erkende kunststromingen ons over collectief archetypische uitingen van een bepaalde tijd? Is er een verband tussen kunst, religie, mythologie, filosofie? En wat laat actuele kunst ons zien over de huidige tijd? We analyseren wat de interpretatie van het kunstwerk ons over onze eigen psyche kan zeggen en onderzoeken

welke betekenis dat kan hebben in het individuatieproces. In welk opzicht onderscheidt de kunstenaar zich van de creatieve mens? We bekijken welke betekenis Jung hecht aan de kunstenaar als persoon. Is hij speciaal begaafd? Wat maakt deze mens tot een instrument, medium, collectiviteitsmens, ondanks de grootste individualiteit? Wat is de relatie tussen kunst en intuïtie en tussen kunst en persoonlijkheid? Ons aller beeldenscheppend archetype kan aanleiding geven zich te uiten in dromen, tekeningen, gedichten e.d. Deze *beelden* kunnen we zien als *tekens* die ons veel informatie kunnen geven over hoe wij in onze huidige levensfase functioneren. En ze kunnen ons dieper gelegen psychische lagen laten zien.

We bekijken hoe we naar de persoonlijke kunst - en/of creatieve uitingen van analysanten kunnen kijken. Hoe kunnen we zinvol de diepere betekenissen blootleggen? We behandelen enkele methodes om in dialoog met de analysant de *tekens* te verstaan zodat de onbewuste psychische *taal* aan de oppervlakte kan komen en bewust betekenis kan krijgen.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges

Docent: Mw. drs. K. Haanappel

Collegepunten: 1

Studielast: 2

TWEEDE STUDIEJAAR

▲ ALGEMEEN

Het programma van het tweede studiejaar

Staan in het eerste studiejaar de theoretische studieonderdelen centraal, in het tweede studiejaar komen meer de toegepaste studieonderdelen aan de orde. Verder wordt er aandacht besteed aan praktische vaardigheden. Het onderwijs wordt gericht op de thema's uit de Analytische Therapie, de psychotherapie en de psychiatrie.

Het programma van het tweede studiejaar beslaat 122 studiepunten. (25,7 ECTS punten)

Naast een theoretische verdieping in algemeen menselijke gedrag en de dynamische intrapsychische werking is het van belang dat de student leert werken met de theorieën en alledaagse verschijnselen kan vertalen in termen van een theorie. Vanuit deze basis leert de student dit toepasbaar te maken in de diagnostisering en de gerichte therapeutische interventies.

▲ STRUCTUUR

Algemeen

Het programma van het tweede studiejaar bestaat uit 210 college-uren.

Toelating

De student wordt toegelaten tot het tweede studiejaar op voorwaarde dat:

- * het eerste studiejaar met goed gevolg is afgesloten;
- * de verplichte workshops / seminars zijn gevolgd;
- * de betaling of aanbetaling van het studiejaar, vóór 01 augustus, is voldaan.

Werkgroepen

Het vormen van werkgroepen is verplicht voor alle studenten in het programma van het tweede studiejaar van de opleiding Analytische Therapie. De studenten dienen zelf voor 1 oktober de werkgroepen samen te stellen. Deze samenstellingen dienen per mail doorgegeven te worden aan het hoofd opleidingen.

Elke werkgroep stelt een fungerend voorzitter aan. Deze wordt belast met de coördinatie van de bijeenkomsten en het bijhouden van de presentielijst. Deze presentielijst wordt voor 01 mei ingeleverd bij het hoofd opleidingen.

Intervisie

Gedurende het programma van het tweede studiejaar dienen de werkgroepen minimaal 30 uren bijeen te komen. Tijdens deze bijeenkomsten dienen de studenten de in de werkcolleges behandelde therapeutische interventies en methodieken zelfstandig te trainen.

Seminars en workshops

De student is verplicht drie seminars c.q. workshops in het tweede studiejaar te volgen.

Deze vinden plaats op de zondag.

Evaluatiegesprek

Daar persoonlijk contact met de student en het hoofd opleidingen als essentieel en waardevol wordt ervaren, zullen studenten halverwege het studiejaar, uitgenodigd worden voor een evaluatiegesprek. Dit gesprek zal plaatsvinden buiten de collegedagen op het de academie. In dit gesprek wordt het functioneren en de houding van de student en de ervaring rond de opleiding besproken en geëvalueerd. Het resultaat van het gesprek zal meegenomen worden bij de beoordeling ten aanzien van de overgang naar het volgende studiejaar. De directie beslist in deze.

Naast de inhoudelijke evaluatie van de studie stelt de directie het op prijs wanneer studenten ideeën over en/of behoeften aan speciale workshops / seminars en trainingen kenbaar maken.

Leeraanlyse

Gedurende de studie is de leeraanlyse een verplicht onderdeel van de opleiding. De student dient hiermee in het tweede studiejaar te starten. De leeraanlyse biedt de student de mogelijkheid als cliënt te ervaren hoe Analytische Therapie werkt. Tevens biedt het de student de mogelijkheid om, in het kader van de overdracht, te werken aan persoonlijk thema's.

De leeraanlyse, minimaal 30 uren, dient te worden gevolgd bij een door het hoofd opleidingen geadviseerde Analytisch Therapeut.

De kosten voor deze leeraanlyse vallen buiten het collegegeld.

Leeraanlyseverslag

Van de leeraanlyse dient een verslag te worden gemaakt. Dit verslag, moet uiterlijk aan het begin van het vierde studiejaar in het bezit zijn van het hoofd opleidingen.

Het verslag bestaat uit de volgende onderdelen:

- * het leerdoel of de persoonlijke thema's waaraan gewerkt is;
- * herkenning van werkwijzen die de Analytisch Therapeut heeft toegepast;
- * resultaat van de leeraanlyse: wat is veranderd, waarop is zicht ontstaan;
- * het leer- en/of groeiproces: welke bijdrage heeft de leeraanlyse geleverd aan de therapeutische ontwikkeling;
- * welke bijdrage heeft de leeraanlyse geleverd aan de ontwikkeling van het mensbeeld.

Intervisieverslag

Naast het verslag dat de student maakt van de leeraanlyse, dient de student in het tweede studiejaar eveneens één verslag te maken van de intervisiebijeenkomsten en het persoonlijk leer- en groeiproces in relatie tot hetgeen bestudeerd is vóór en opgedaan tijdens de colleges.

Het verslag dient ter beoordeling gezonden te worden aan het hoofd opleidingen. Het verslag dient uiterlijk 01 mei in het bezit van het hoofd opleidingen.

De richtlijnen voor het verslag zijn:

- * het verslag moet uit maximaal 5 pagina's bestaan (A4 formaat, getypt);
- * het verslag dient inzicht te geven in het persoonlijk groei-, leerproces in relatie tot hetgeen in de colleges en door middel van het bestuderen van de literatuur geleerd, ontdekt en/of ervaren is. Bij het weergeven van het persoonlijk groei- en leerproces kan de student verschillende accenten leggen.

De onderstaande aspecten dienen door de student belicht te worden:

- * een overzicht van de gebruikte individuele leerdoelen;
- * analytische methoden en technieken die getraind zijn;
- * wat is de bijdrage / meerwaarde van hetgeen geleerd en ervaren is voor uw persoonlijk leven?
- * wat is de bijdrage / meerwaarde van hetgeen geleerd en ervaren is voor uw huidige en/of toekomstig functioneren als therapeut?
- * wat is de bijdrage / meerwaarde van hetgeen geleerd en ervaren is voor uw persoonlijk functioneren?

Het verslag zal bewaard worden in het persoonlijk dossier van de student.

Tentamen

Het programma van het tweede studiejaar wordt afgesloten met tentamens in juni.

- * Alle studieonderdelen worden schriftelijk getoetst.
- * Een vak kan ook in de vorm van een werkstuk worden getoetst. De opdracht hiervoor zal korte tijd na de gegeven colleges worden verstrekt.
- * Dispensatie voor één der studieonderdelen is niet mogelijk.
- * De student dient voor alle studieonderdelen een voldoende te behalen.
- * Voldoet het resultaat niet aan de normen dan is na overleg met het hoofd opleidingen voor het begin van het derde studiejaar een éénmalige herkansing mogelijk.

Het bewijs dat de tentamens met goed gevolg zijn afgelegd, zal worden bewaard in het persoonlijk dossier van de student. De tentamenresultaten hebben een geldigheidsduur van twee jaar. Wanneer de geldigheidsduur van tentamenresultaten is verstreken, en de student van mening is dat er een valide reden bestaat voor het verlengen van deze geldigheidsduur, dient de student contact op te nemen met het hoofd opleidingen. De directie beslist of de geldigheidsduur verlengd wordt.

▲ ONDERDELEN VAN HET TWEDE STUDIEJAAR

• Overzicht programmaonderdelen tweede studiejaar met studiebelasting

Code		Titel	Studiepunten
PSAT Analytische Therapie			
012	Drs. J. Vos Ph.D.	Innerlijke levensrichting	5
031	Mw. M.E. Geene MA	Het mannelijke en vrouwelijke binnen de mens	3
032	Mw. E.M. van Geffen-Koudijzer MSc	Werken met tekenen binnen de analyse	8
042	Mw. I. Baart MDaT	Lichaamsgerichte en expressieve psychotherapie	4
062	L.J. Wolters MSc MSc	Droomanalyse	9
081	Drs. J. Vos Ph.D.	Jung en seksualiteit	2
121	L.J. Wolters MSc MSc	Het therapeutisch gesprek	3
PSMP Methoden in de psychologie			
021	Prof. dr. K. Achterberg RA	Methodologie I	6
041	L.J. Wolters MSc MSc	Hoofdstromen psychotherapie	13
061	Drs. J. Vos Ph.D.	Sfinx, het archetype man/vrouw	2
091	Dr. T.D.V. Verheggen	Het onderscheid tussen psychologie en dieptepsychologie, binnen de Analytische Therapie	4
PSOF Oosterse filosofie en psychologie			
011	Drs. J. Slavenburg	India/China	4
012	Drs. J. Slavenburg	Jung en de Oosterse traditie	3
PSIT Interventie trainingen			
011	Mw. M.M. van Mil MSc MSc	Training persoonsgerichte interventies	3
021	Mw. M.E. Geene MA	Interventie training	5
061	Mw. drs. M. Th. van Lieverloo	Counseling	4
PSPC Psychiatrie			
011	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Overzicht van afwijkend gedrag	8
021	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Psychopathologie I	8
031	L.J. Wolters MSc MSc	Psychodiagnostiek	7
032	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd	Psychopathologie	7
PSPM Medische pathologie			
011	Dr. M.A.M.T. Verhagen	Pathologie	4
021	Dr. M.A.M.T. Verhagen	Pathologie en ethiek	4
PSWF Westerse filosofie en psychologie			
091	Prof. dr. H.J. Houthoff	Lichaam en geest	6

▲ BESCHRIJVING STUDIEONDERDELEN TWEEDE STUDIEJAAR

Analytische Therapie

PSAT012

• **Innerlijke levensrichting**

Studenten maken een drieluik (verleden-heden- toekomst) waarbij in symbolische vorm en associaties uitdrukking wordt gegeven aan innerlijke levensrichting. Ook wordt hierbij ingegaan op verdiepende doorvragen.

Inzicht verwerven in eigen levenshouding vanuit gezin van herkomst aan de hand van begrippen: (gespleten) loyaliteit, (verwringende) parentificatie, legaten (roulerende rekening).

Doorwerken van inzichten van Nietzsche wat betreft vitaliteit van de ziel (daarin verwijzing naar seminars van Jung over 'Aldus sprak Zarathustra' in jaren '30).

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. J. Vos Ph.D.
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	4

PSAT031

• **Het *mannelijke* en *vrouwelijke* binnen de mens**

Rump verstaat onder het *vrouwelijke* het totaalprincipe, wat voorgesteld zou kunnen worden als water zonder enige begrenzing. Zodra het druppeltjes worden, worden het deeltjes water die door middel van een verdichtingsprincipe een eigen begrenzing hebben gekregen en hiermee een eigen vorm. Dit laatste is een *mannelijk* principe. Een *vrouwelijk* principe gaat dus over het totaal, de transparantie. Het *mannelijke* principe gaat over begrenzing en differentiatie. Eigenlijk zijn ze niet van elkaar te scheiden, net zoals energie en massa niet van elkaar gescheiden kunnen worden. Het zijn uitwisselbare eenheden. In het geval van de mens moeten we spreken over het *mannelijke* én het *vrouwelijke* binnen een mens. Ook hier hebben we weer een gedeeld principe dat echter wél volledig met elkaar verbonden is. Het *mannelijke* en *vrouwelijke* principe is te onderscheiden in vier *mannelijke* en vier *vrouwelijke* krachten waarin de basis-energieën zich uiten. Deze oefenen paarsgewijs hun invloed uit op:

1. de basale splitsing tussen de individuele energie (ziel) en vorm (massa) in het overdrachtsgebied,
2. de daarmee gepaard gaande splitsing tussen Ik wil en de ander in het projectiegebied.

Hierdoor is er een voortdurende aansturende werking om te komen tot integratie of heling.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. M.E. Geene MA
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	2

PSAT032

• **Werken met tekenen binnen de analyse**

Tekenen is één van de mogelijkheden om dit contact te bewerkstelligen met het Gedissocieerd bewustzijn. De student wordt door middel van de eigen ervaring in contact gebracht met het concept van de tekentherapie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. E.M van Geffen-Koudijzer MSc
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	6

PSAT042

- **Lichaamsgerichte en expressieve psychotherapie**

De colleges zijn ervaringsgericht en theoretisch onderbouwd.

Dag 1: Actieve Imaginatie in Beweging

Een kennismaking met Actieve Imaginatie in Beweging, ook wel Authentic Movement genoemd. Er zijn diverse stromingen binnen dans en beweging en psychologische scholen voor het bevorderen van creativiteit, welzijn en transformatie. De plek van actieve imaginatie in beweging wordt binnen deze stromingen en scholen verduidelijkt aan de hand van thema's als: zelf - ander differentiatie, persoonlijk - collectief, de container contained, hechting, intrapsychisch en interpersoonlijk zelf, subjectieve versus objectieve waarneming. De fundamenteën van actieve imaginatie in beweging komen aan bod en de methode zal aan de hand van oefeningen worden gepraktiseerd waarbij ruime aandacht is voor zelfreflectie.

Dag 2: Ontwikkelen van een belichaamd bewustzijn

Het onderhouden van de dialoog tussen je bewuste en onbewuste inhouden en de verfijnde afstemming op deze inhouden vragen een attitude van zelfreflectie en afstemming op innerlijke waarnemingen in lichaam en psyche. We hebben geleerd dat het lichaam een cellulair geheugen heeft. Er kan sprake zijn van een trauma die sporen heeft nagelaten in je gevoel van veiligheid resp. onveiligheid of van patronen die je handelen bepalen. Waarachtig zijn in het moment zelf is het met en in je lichaam zijn tijdens het contact met de ander. Deze dag gaan we kijken en ervaren wat een somatische overdracht en tegenoverdracht is binnen de therapeutische relatie. Aan de hand van oefeningen en een casus leer je hoe de informatie van de overdracht je kan helpen en bijdraagt aan een bewuste (therapeutische) houding in het moment zelf.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. I. Baart MDaT
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	2

PSAT062

- **Droomanalyse**

Dromen zijn vanuit verschillende invalshoeken onderzocht. Dit heeft

uiteenlopende technieken opgeleverd om te kunnen werken met dromen. Verschillende theoretische invalshoeken zullen worden besproken. De student wordt vervolgens bekend gemaakt met het praktisch werken met dromen door in te gaan op:

- het onthouden van dromen en dromen opschrijven
- symboliek in dromen
- therapeutische basisprincipes
- dromen en actieve imaginatie

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docent: L.J. Wolters MSc MSc
Collegepunten: 2
Studielast: 7

PSAT081

- **Jung en seksualiteit**

In een seksuele verbinding is er sprake van een tweeërlei weg. De ene weg drukt het aardse uit, de andere weg de verbinding met het hoge. Dit laatste is het uiteindelijke doel van de individuatieweg, waarbij de seksuele fantasie een aparte rol speelt. Deze en andere gedachten van Jung staan centraal tijdens deze colleges.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. J. Vos Ph.D.
Collegepunten: 1
Studielast: 1

PSAT121

- **Het therapeutisch gesprek**

In dit college wordt stil gestaan bij het therapeutisch gesprek. Centraal staan basisvaardigheden van de Analytisch Therapeut. Tevens wordt ingegaan op het doel en de uitgangspunten van Analytische Therapie. Daarnaast wordt er ook praktisch geoefend met therapeutische gespreksvoering.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docent: L.J. Wolters MSc MSc
Collegepunten: 2
Studielast: 1

Methoden in de psychologie

PSMP021

- **Methodologie I**

De aanpak, opzet, uitvoering en rapportage van een eigen onderzoek worden besproken. De methodologie van onderzoek in randgebieden van wetenschap krijgt daarbij speciale aandacht vanwege de verschillen met de methodologie van

onderzoek binnen de exacte wetenschappen en de humaniora. Die verschillen liggen vooral in het perspectief van de onderzoeker en de oplossingsruimte van een vraagstelling.

De colleges vormen een inleiding tot een eigen onderzoek van iedere student, die daartoe tijdens de tweede dag een voorstel in kan dienen.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Prof. dr. K. Achterberg RA
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	4

PSMP041

• **Hoofdstromen psychotherapie**

De student krijgt een algemene inleiding in de psychotherapie. Enerzijds wordt beoogd kennis en informatie over dit onderwerp over te dragen en anderzijds het kritisch leren nadenken over dit onderwerp te bevorderen. Aandacht wordt besteed aan de hoofdstromen uit de psychotherapie; existentiële therapie, psychodynamische en psychoanalytische therapie, humanistische therapie, clientgerichte therapie, systeemtherapie en cognitieve gedragstherapie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	L.J. Wolters MSc MSc
<u>Collegepunten:</u>	3
<u>Studielast:</u>	10

PSMP061

• **Sfinx, het archetype man/vrouw**

Het woord "Sfinx" wijst op een raadselachtig schepsel, dat op de drempel van 's mensens lot staat als symbolische aankondiging van het onafwendbare. Het heeft in het onbewuste invloed op mannelijke en vrouwelijke aspecten in beide geslachten. Hoe deze werkbaar zijn is een belangrijk aandachtspunt tijdens deze colleges. Levensenergie (onder andere symbolisch uitgedrukt in het beeld van de Sfinx) als grondbeginsel in tegenstelling tot libidobegrip van Freud. Ook het conflict Buber – Jung speelt in dit verband een rol.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	drs. J. Vos Ph.D.
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	1

PSMP091

• **Het onderscheid tussen psychologie en dieptepsychologie binnen de Analytische Therapie**

De psychologie heeft zich vanaf het begin beziggehouden met de "buitenkant" van de mens. Binnen de Analytische Therapie als vorm van dieptepsychologie wordt uitgegaan van een mens als uniek individu met een eigen krachtenpatroon, ofwel zoals Jung dat reeds aangaf: "blauwdruk".

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Dr. T.D.V. Verheggen
Collegepunten: 1
Studielast: 3

Oosterse filosofie en psychologie

□ PSOF011

- **Oosterse filosofie en psychologie**

- *India*

De oudste dragers van de Indische wereldbeschouwing waren geïnspireerde dichters, die intuïtief onlosmakelijke verbanden achter de verschijnselen in hun wereld zagen. Ze legden dat neer in o.a. de Veda's, ruim 3000 jaar oude gewijde literatuur. De Veda's worden beschouwd als het zich als woord manifesterende Brahman. Uit deze Brahman vloeien veel krachten (goden en godinnen) voort. Dit rijke godenstelsel is beschreven in vele symbolische mythen, zoals de Mahahbarata (met de Bhagavad Gita). Daarnaast besteden we aandacht aan de Vedanta (als de Upanisjads en de Advaita Vedanta).

- *China*

In China ontwikkelde zich vanaf de vijfde eeuw voor Chr. het Taoïsme en het Confucianisme. Als grondlegger van de eerste wordt Lao Tzu beschouwd die de Tao Te Tjing zou hebben geschreven. Uit zijn school komt ook de legendarische Zhuang Zi voort. Ook staan we stil bij de door Jung gebruikte I Tjing, het boek der veranderingen en Het geheim van de Gouden Bloem.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. J. Slavenburg
Collegepunten: 1
Studielast: 3

□ PSOF012

- **Jung en de oosterse traditie**

Jung was zeer geïnteresseerd in het Oosten. Hij bezocht India en schreef commentaren bij werken als de I Tjing en het Tibetaanse Dodenboek. Toch waarschuwt hij de westerse mens de oosterse gebruiken niet klakkeloos over te nemen.

- *Boeddhisme*

Vanaf de vijfde eeuw voor Chr. verspreidde het boeddhisme zich over een groot deel van het Aziatische continent en Japan. Het ontvouwde zich in velerlei vormen en aanzichten. De gemeenschappelijke grondslag bestaat uit de vier edele waarheden en het achtvoudige pad dat de Boeddha eens wees.

- *Het Tibetaanse Dodenboek*

Het Bardo Thödol 'is een van de prachtigste antwoorden van de menselijke geest op de altijd levende vraag naar de zin van het sterven en het wezen van de dood en vormt een verrijking van de psychologische inzichten van de hele mensheid'.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. J. Slavenburg

Collegepunten: 1
Studielast: 2

Interventie trainingen

PSIT011

• **Training persoonsgerichte interventies**

Een kennismaking met de interpersoonlijke interventies in de Analytische Therapie. De nadruk ligt hier op de persoon van de cliënt waarbij gerichte aandacht wordt besteed aan de therapeutische variabelen zoals echtheid, empathie, acceptatie, motivatie, confrontatie, et cetera. De relatie binnen de therapie is een belangrijke werkzame factor, zodat aandacht wordt besteed aan de manier waarop met de cliënt het contact aangegaan wordt. Door middel van de gesprekstherapeutische technieken zullen de grondhouding en de basisvaardigheden worden geoefend.

Hoofdgroepen zijn:

- therapeutische vaardigheden;
- therapeutische basishouding;
- interactie cliënt / therapeut;
- gesprekstechnieken;
- counseling;
- overdracht / tegenoverdracht.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docent: Mw. M.M. van Mil MSc MSc
Collegepunten: 1
Studielast: 2

PSIT021

• **Interventie training**

Deze hoor- en werkcolleges laten de student kennis maken met de behandeling die erop gericht is de problemen, waarmee de cliënt zich aanmeldt, helder te krijgen en te concretiseren. Daarna wordt bekeken hoe de problemen zijn ontstaan, hoe ze passen in de historische context van de persoonlijkheidsstructuur en waardoor ze in stand worden gehouden. Er wordt inzicht verschaft in de opbouw van de analyse, de visie met betrekking tot het symptoom of stoornis en de behandeling hiervan. De studenten worden geacht zelf een probleem in te brengen en ook, naast het werkcollege, in subgroepen te werken in de rol van therapeut.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docent: Mw. M.E. Geene MA
Collegepunten: 2
Studielast: 3

PSIT061

• **Counseling**

Doelstelling van dit studieonderdeel is om een begin te maken met de vaardigheden die nodig zijn bij het analytische werken. Aan de orde komen:

- psychotherapeutische vaardigheden;
- het tot stand brengen en handhaven van een therapeutische relatie, door middel van het ontwikkelen van vaardigheden zoals: echtheid, empathie, respect, zelf openbaring, in het moment blijven, concreet zijn en confrontatie;
- het afleren van gedrag dat niet behulpzaam is bij het vormen van een goede therapeutische relatie, namelijk oordelen, preken, moraliseren, en advies geven;
- leren verduidelijken, samen vatten en in eigen woorden weergeven wat de cliënt heeft ingebracht, en het gebruik van open vragen;
- het opstarten van het proces van zelfreflectie over het beroep therapeut;
- leren onderscheid maken tussen inhoud en proces, en verbaal en non-verbaal gedrag;
- het intakegesprek, notities, mental status, crisis situaties, en verwijzingen.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. drs. M.Th. van Lieverloo
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	2

Psychiatrie

PSPC011

- **Overzicht van afwijkend gedrag in het kader van bio-psycho-sociaal perspectief**

Gedrag wordt gegeneerd vanuit de hersenen. U maakt kennis met de hersendelen, zenuwcellen en hun functies. De invloed van psychofarmaca op de hersenen en afwijkend gedrag.

Het afwijkende gedrag beschouwt vanuit verschillende perspectieven.

Kennismaking met de DSM-5 classificatie. Hulpmiddelen ter beoordeling van de klachten en die kunnen omzetten tot al of niet stoornissen.

Psychologische testen, vragenlijsten, CT-scan, MRI-scan.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. E. Verhoeven-Smeets
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	7

PSPC021

- **Psychopathologie I**

In dit college maakt U kennis met de definities: psychische stoornis, symptomen, syndromen. Wanneer is een bepaald gedrag normaal of afwijkend. U maakt kennis met verscheidene criteria om dit vast te stellen.

Er wordt een historisch overzicht gegeven over de ontwikkeling van de verschillende visies die er in de psychiatrie zijn geweest over afwijkend gedrag. Hoe is de huidige visie? Overzicht van de vele behandelmethoden, met hun voor- en nadelen in de praktijk.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. E. Verhoeven-Smeets
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	7

□ PSPC031

• **Psychodiagnostiek**

Een theoretische en praktische scholing in de meest relevante aspecten van de diagnostiek, gericht op de analyse. Diagnostiek houdt, in tegenstelling tot een classificatie systeem, rekening met de etiologie, de pathogenese en het beloop van een stoornis. Oorzaak, ontstaan en beloop van de stoornissen dienen bekend te zijn. Er is zicht nodig in de lijdensdruk, de draagkracht en de ernst van de symptomen. Van belang zijn de persoonlijkheidskenmerken zoals ik-sterkte, introspectieve capaciteiten en de affectregulering.

De student wordt ingevoerd in de diagnostiek middels het cosmologische beeld, om aan de hand hiervan zicht te krijgen op de intrapsychische dynamiek van de mens. Naast het momentane, descriptieve beeld van de DSM 5 krijgt de student zicht op de ontstaansachtergrond van de persoonlijkheidsstructuur van de cliënt, de ontwikkeling en het huidige toestandsbeeld. Onderdelen zijn:

- intake;
- anamnesegesprekken;
- gedragsdiagnostiek;
- psychodynamische diagnostiek;
- Cosmologisch Organisatie Model C.O.M.®

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	L.J. Wolters MSc MSc
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	5

□ PSPC032

• **Psychopathologie**

De student wordt een overzicht geven van de diagnostiek, de symptomatologie, de etiologie en de behandeling van de psychopathologische beelden; hetgeen gedaan wordt vanuit de levensloop en het cosmologische beeld van het persoonstype. Er wordt ingegaan op het overdrachtsprincipe, het verschil en de interactie tussen de neurotische en psychotische persoonlijkheidsorganisatie en de werking in het grensgebied.

Er wordt aandacht besteed aan het onderscheid tussen de verschillende typen diagnostische vraagstellingen. De diagnostische methoden worden kritisch behandeld, zowel vanuit de diagnostische bruikbaarheid als wel in relatie tot het huidige onderzoek. De student leert op ethische en kritische wijze om te gaan met de diagnostiek, om vertekeningen en tegenoverdrachtsprincipes te vermijden.

Er wordt ingegaan op de stoornis die een cliënt ontwikkelt aan de hand van zijn persoonlijkheidsstructuur, waarbij gewezen wordt op de individuele uitingsvorm vanuit een gelijksoortige stoornis.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	5

Medische pathologie

PSPM011

- **Pathologie**

In deze colleges wordt de anatomie, fysiologie en pathologie geschetst van organen die actief en passief betrokken zijn bij de regeling van onze bewustzijns- en gemoedstoestanden. Hierbij komen trance, slaap en dromen aan de orde. In het bijzonder wordt aandacht besteed aan stress, omdat stress aan de wieg staat van psychosomatiek. De meest voorkomende stress-gerelateerde aandoeningen passeren de revue.

Daarnaast komt aan de orde:

- medische terminologie;
- anatomie;
- de functie van het zenuwstelsel;
- neuro-anatomie;
- psycho-fysiologie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Dr. M.A.M.T. Verhagen
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	3

PSPM021

- **Pathologie en ethiek**

In dit studieonderdeel komt de psychosomatiek uitgebreid aan de orde. Ziekten worden beschouwd als het resultaat van complexe interacties tussen biologische, psychische en sociale factoren, waarbij oorzaak en gevolg elkaar vaak in een soort kringloop beïnvloeden. Psychosomatische klachten zijn lichamelijke klachten waarbij psychosociale factoren een rol kunnen spelen. Daarnaast komt aan de orde:

- de leer der ziektebeelden;
- medische ethiek.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Dr. M.A.M.T. Verhagen
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	3

Westerse filosofie en psychologie

□ PSWF091

• **Lichaam en geest**

Het wereld – en zelfbeeld van de mens wordt beheerst door paradigma's over de relatie tussen lichaam en geest. In hedendaagse filosofische stromingen en de cognitieve neurowetenschappen zijn bewustzijn en het geest-lichaam probleem belangrijke thema's. Bij nadere analyse blijkt daarbij op de achtergrond nog altijd een oude overtuiging mee te spelen: dat het lichaam slechts een stoffelijk omhulsel is. Door het lichaam in een ander perspectief te plaatsen wordt duidelijk dat een mens meer is dan de som van een aantal orgaanfuncties en verdwijnen de fundamentele verschillen tussen fysiologische en psychologische processen. Die benadering leidt ook tot een herbezinning op de vraag wat leven is. Daar had men in de oudheid animistische ideeën over, in de renaissance bestreden vitalistische en mechanische stromingen elkaar, en in onze tijd mechanistische en systeemtheoretische stromingen. Door de energie huishouding van levende organismen in laatstgenoemde stroming centraal te plaatsen, worden geest en bewustzijn gevolgen van levensenergie die tijdens de evolutie tot ontwikkeling konden komen: dat gebeurde bij de mens.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Prof. dr. H.J. Houthoff
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	4

▲ **ALGEMEEN**

Het programma in het derde studiejaar

Het programma in dit studiejaar is volledig gericht op de vorming in de Jungiaans Analytische Therapie, waarbij de Analytische Therapie, de methoden en de interventies de kernthema's zullen worden.

Het programma van het derde studiejaar beslaat 124 studiepunten. (26,5 ECTS punten).

▲ **STRUCTUUR**

Algemeen

Het derde studiejaar bestaat uit 210 college-uren.

Toelating

De student wordt toegelaten tot het derde studiejaar op voorwaarde dat:

- * de tentamens met een voldoende zijn afgerond;
- * de intervisie is gevolgd;
- * het intervisieverslag is ingeleverd en voor akkoord is afgetekend;
- * de verplichte seminars / workshops zijn gevolgd;
- * de betaling of aanbetaling van het studiejaar, vóór 01 augustus, is voldaan.

Intervisie

Gedurende het derde studiejaar dienen de werkgroepen minimaal 30 uren bijeen te komen. Tijdens deze bijeenkomsten dienen de studenten de in de werkcolleges behandelde therapeutische interventies en methodieken zelfstandig te trainen.

Seminars en workshops

De student is verplicht drie seminars c.q. workshops in het derde studiejaar te volgen. Deze vinden plaats op de zondag.

Tentamen

Het derde studiejaar wordt afgesloten met tentamens in juni.

- * Alle studieonderdelen worden schriftelijk getoetst.
- * Een vak kan ook in de vorm van een werkstuk worden getoetst. De opdracht hiervoor zal korte tijd na de gegeven colleges worden verstrekt.
- * Dispensatie voor één der studieonderdelen is niet mogelijk.
- * Voor alle studieonderdelen dient een voldoende behaald te zijn.
- * Voldoet het resultaat niet aan de normen dan is na overleg met het hoofd opleidingen voor het begin van het vierde studiejaar een éénmalige herkansing mogelijk.

Het bewijs dat de tentamens met goed gevolg zijn afgelegd, zal worden bewaard in het persoonlijk dossier van de student. De tentamenresultaten hebben een geldigheidsduur van twee jaar. Wanneer de geldigheidsduur van tentamenresultaten is verstreken, en de student van mening is dat er een valide reden bestaat voor het verlengen van deze

geldigheidsduur, dient de student contact op te nemen met het hoofd opleidingen. De directie beslist of de geldigheidsduur verlengd wordt.

▲ ONDERDELEN VAN HET DERDE STUDIEJAAR

• Overzicht onderdelen van het derde studiejaar met studiebelasting

Code		Titel	Studiepunten
PSAT Analytische Therapie			
064	Mw. M.E. Geene MA	Analytische Therapie	8
071	Mw. K.L.A. Uleman	Werken met de stem	3
131	Drs. J. Vos Ph.D.	Post-Jungiaanse psychologie	3
161	Dr. H. Erkelens	Wisselwerking Pauli en Jung	3
PSRL Religie en psychologie			
051	Drs. J. Slavenburg	Religie en wetenschap	8
PSMP Methoden in de psychologie			
022	WAR	Methodologie II: scriptiebegeleiding	1
042	Drs. J. Vos Ph.D.	Psychotherapie	12
051	Drs. J. Vos Ph.D.	Ontwikkelingspsychologie	10
061	M. Belgers MD	Verslaving	3
PSIT Interventie trainingen			
022	Mw. D. Hofte MSc / Mw. M.E. Geene MA	Interventie training	14
031	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Psychodynamische therapie	9
041	I.M.E Wimmers MSc	Interventie training	6
062	Mw. M.E. Geene MA	Interventies	4
PSPC Psychiatrie			
022	L.J. Wolters MSc MSc	Psychodiagnostiek	10
033	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd	Psychopathologie	9
051	Mw E.M. van Geffen-Koudijzer MSc Mw. M.E. Geene MA	Therapeutisch werken met het R.A.P.P.®	3
082	Mw. O.H.W.M. Hurkens	Rouw en verdriet	6
PSMM Management			
011	Mw. M.E. Geene MA	Opstarten therapeutische praktijk	4½
PSFM Farmacie			
011	Drs. M Tjioe	Psychofarmaca binnen de therapie	1½
PSLT Literatuur			
011	Mw. drs. H.G.J.M. van der Weide	Jung en literatuur	6

▲ BESCHRIJVING STUDIEONDERDELEN DERDE STUDIEJAAR

Analytische Therapie

PSAT064

- **Analytische Therapie**

Dit studieonderdeel zal gaan over interventies, met aandacht voor de verbinding met het persoonlijkheidstype via het C.O.M.®

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges

Docent: Mw. M.E. Geene MA

Collegepunten: 3

Studielast: 5

PSAT071

- **Werken met de stem**

Deze colleges gaan over uiting geven aan je zelf en zelf in beeld komen aan de hand van muziek en je stem. We gaan werken met je eigen stem in zingen, feedbackoefeningen en het synchroniciteitsprincipe. Er wordt gewerkt met muziek die inspireert, muziek is een uitgelezen medium om je uit te drukken.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges

Docent: Mw. K.L.A. Uleman

Collegepunten: 2

Studielast: 1

PSAT131

- **Post- Jungiaanse psychologie**

De post-Jungiaanse psychologie zal tijdens deze colleges aan de orde komen. Met name wordt behandeld:

- Hillman: het leren zien van de analytische en therapeutische illusies van de analyticus
- Wilber.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges

Docent: Drs. J. Vos Ph.D.

Collegepunten: 1

Studielast: 2

PSAT161

- **Wisselwerking Pauli en Jung**

Er wordt nader ingegaan op de relatie tussen C.G. Jung en de theoretisch fysicus Wolfgang Pauli (Nobelprijs 1945). Hierbij staan de dromen van Pauli en de spiegelsymmetrie van psyche en materie centraal. Pauli was in analyse bij Jung toen hij op 32-jarige leeftijd het grote visioen van de wereldklok kreeg waarover Jung onder meer in *Psychologie und Alchemie* bericht. Voorafgaande aan dit

visioen ging het erom via spiegeling een symmetrische toestand tussen links (onbewuste) en rechts (bewustzijn) te scheppen. Deze problematiek keert in november 1953 terug, nadat Pauli en Jung elkaar een groot aantal brieven hebben geschreven om natuurkunde en dieptepsychologie nader tot elkaar te brengen. In de daaropvolgende jaren vindt in de natuurkunde de zogeheten Chinese revolutie plaats. Drie Chinese natuurkundigen zijn nauw betrokken bij de val van spiegelsymmetrie. Bij de zwakke wisselwerking blijkt er een echt onderscheid tussen links en rechts te bestaan. De asymmetrie van links en rechts is een principe dat heel nauw met het leven op aarde is verbonden. Ook bij onze hersenen is er sprake van een asymmetrie. De linkerhersen helft is verantwoordelijk voor ons besef van tijd, de rechterhersen helft weet juist niets van tijd. Blijkbaar streven de dromen van Pauli ernaar om beide hersenhelften met elkaar in evenwicht te brengen.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Dr. H. Erkelens
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	2

Religie en psychologie

PSRL051

- **Religie en wetenschap**

In dit college staat de verhouding wetenschap en religie centraal. Verschillende wetenschappelijke ontwikkelingen worden in verband gebracht met de ontwikkeling en beleving van religie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. J. Slavenburg
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	6

Methoden in de psychologie

PSMP022

- **Methodologie II: Scriptiebegeleiding**

De studenten houden een voordracht over hun scriptie-onderwerp en de voortgang van hun onderzoek. Onder leiding van de wetenschappelijke adviesraad (WAR) volgt een discussie over onderwerp, vraagstelling en voortgang met de overige studenten.

<u>Werkvorm:</u>	Werkcolleges
<u>Docent:</u>	WAR
<u>Collegepunten:</u>	1

PSMP042

- **Psychotherapie**

In deze colleges worden de hedendaagse psychotherapeutische stromingen besproken en naast de theoretische inleidingen wordt door de studenten onderling geoefend, om de theorie meer voelbaar en werkbaar te laten zijn.

Inzichten vanuit gangbare therapieën (zoals Gestalt-en ervaringsgerichte therapie, Transactionele analyse, e.d.) welke als handvat kunnen dienen aan het begin van begeleidingsgesprekken met cliënten. Eveneens opdracht tot oefenen daarmee met proefpersonen en ontdekken wat en wanneer in te zetten bij hulp – en inzicht vragen. De nadruk ligt op existentiële levensvragen (daarbij verwijzing naar werk van Yalom).

Inzichten van Grof wat betreft het transpersoonlijke (zoals te vinden in diens 'Geboorte, dood en transcendentie' en 'Reizen door de Geest'); aanhechtingen als heel makende en destructieve krachten van de ziel.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. J. Vos Ph.D.
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	10

□ PSMP051

• **Ontwikkelingspsychologie**

In de colleges ontwikkelingspsychologie gaat het om het kennisnemen en het ervaren van diverse autonome bewegingen in de psyche. Deze bewegingen houden in:

- de ontwikkeling van het ego in relatie tot de archetypen, waaronder de symbolische aankondiging van het onafwendbare. Deze archetypen krijgen in de mythologie vorm in de beelden van de Sfinx, de Schikgodinnen, de "Trickster" en anderen. De weg van de held staat centraal;
- de bewustzijnsontwikkeling. Vanuit het overlevingsinstinct, het machtsinstinct en de angsten leidt de weg van het bewustzijn naar een cosmisch en religieus besef in de richting van een grotere, innerlijke verbondenheid. Hierin ligt ook de ontwikkeling van het morele bewustzijn besloten;
- de ontwikkeling vanuit blokkades op emotioneel, gedragsmatig, relationeel en contextueel gebied naar een overstijgen op existentieel, transpersoonlijk gebied.

Bovenstaande ontwikkelingen binnen de psyche worden behandeld naast de gangbare ontwikkelingspsychologie van de eerste levenshelft. Deze laatste zijn zowel door Piaget en Freud duidelijk in kaart gebracht. Vanuit Jung en post-Jungiaans perspectief, is het voor de tweede levenshelft van belang bovenstaande transpersoonlijke ontwikkelingen te onderscheiden. Als het gaat om veelvuldige transpersoonlijke ervaringen van cliënten is het van belang de verschillende niveaus van bewustzijn, waaronder ook mystieke aspecten, te onderscheiden van de conflicten binnen het ego.

In de colleges zal dan ook, vanwege de zielsprocessen, aandacht geschonken worden aan de ontwikkelingsgang van de anima als die van de animus binnen de context van de individuatieweg. Ook de inzichten vanuit de wijsheidstradities van de Kelten, Tibetaans Boeddhisme, Taoïsme, Sjamanisme en de filosofie van Sri Aurobindo, zullen geïntegreerd worden behandeld. Voor de student is het van belang zicht te krijgen op het verschil tussen de gangbare psychotherapeutische benaderingen en de Jungiaans analytische aanpak.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. J. Vos Ph.D.
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	9

PSMP 061

- **Verslaving**

Waarom is de ene stof verslavend en de andere niet? Hoe keken we vroeger naar verslaving en welk model hanteren we nu om verslaving te begrijpen en te behandelen? Wat verandert er in je lichaam en hersenen als je verslaafd bent geraakt? Kun je werkelijk genezen van een verslaving, of is het 'eens verslaafd altijd verslaafd'? Wat zijn effectieve behandelmethoden? Hoe is de verslavingszorg georganiseerd in Nederland?

Deze en vele andere vragen rondom het thema verslaving worden belicht in dit college. Hierin wordt ingegaan op de farmacologische eigenschappen van drugs, de epidemiologie en neurobiologie van verslaving. Er wordt ingegaan op huidige trends en ontwikkelingen in dit vakgebied. Er wordt daarna ingegaan op hoe verslavingsbehandeling georganiseerd is en hoe dat in de praktijk eruitziet, waarbij verbinding gezocht wordt met de dieptepsychologie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	M. Belgers MD
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	2

Interventietrainingen

PSIT022

- **Interventie training**

Vervolg studieonderdeel van het tweede jaar.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docenten:</u>	Mw. M.E. Geene MA / Mw. D. Hofte MSc
<u>Collegepunten:</u>	6
<u>Studielast:</u>	8

PSIT031

- **De psychodynamische therapie in de praktijk**

Dag 1, intake vanuit psychiatrisch oogpunt:

Tijdens de intake heeft de intaker vele taken te vervullen. Deze zullen in deze les worden behandeld. Het is van belang om een goede therapeutische houding aan te nemen, zodat er voldoende gegevens kunnen worden verzameld tijdens het eerste gesprek. Zodat men tot een beschrijvende of classificerende diagnostiek kan komen. En om van daaruit tot een goede indicatiestelling te komen.

Dag 2, de psychodynamische therapie in de praktijk:

Hierin maak je kennis met verschillende soorten interventies en wanneer je die in de praktijk toepast. Het onderkennen van weerstand, overdracht, tegenoverdracht, projectieve identificatie is daar bij van cruciaal belang.

De laatste jaren is het mentaliserende vermogen van mensen meer in de aandacht gekomen. U zult kennismaken met de basistheorie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Drs. E. Verhoeven-Smeets
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	7

PSIT041

• **Interventies**

Tijdens deze colleges zullen de gevolgde studieonderdelen met betrekking tot de Analytische Therapie integraal worden toegepast. Van de studenten wordt verwacht afwisselend therapeut als cliënt te zijn.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. I.M.E Wimmers MSc
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	4

PSIT062

• **Interventies**

Dit studieonderdeel zal gaan over interventies, met aandacht voor theorie en specifieke counselvaardigheden en oefeningen. Voor de therapeut geldt: om als mens tot mens in relatie te kunnen treden met een ander psychisch systeem is het onontbeerlijk bewust te zijn van eigen stuk en eigen oud zeer. Als jezelf diepte hebt, kun je diepte bieden voor de cliënt en zal van daaruit stimulans tot verwerking ondervinden.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. M.E. Geene MA
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	2

Psychiatrie

PSPC022

• **Psychodiagnostiek**

Vervolg studieonderdeel van het tweede jaar. Hierbij zal dieper worden ingegaan op de diagnostiek middels het Cosmologisch Organisatie Model C.O.M.®.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	L.J. Wolters MSc MSc
<u>Collegepunten:</u>	2

Studielast: 8

PSPC033

• **Psychopathologie**

Vervolg studieonderdeel van het tweede jaar. Hierbij wordt verder ingegaan op de werking van de verschillende persoonlijkheidsorganisaties en de stoornissen die de cliënt kan ontwikkelen aan de hand van de persoonlijkheidsstructuur.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd
Collegepunten: 1
Studielast: 8

PSPC051

• **Therapeutisch werken met het R.A.P.P.®**

In dit studieonderdeel wordt ingegaan op het therapeutisch werken met het R.A.P.P. binnen de Analytische Therapie.

Werkvorm: Werkcolleges
Docenten: Mw. E.M. Van Geffen-Koudijzer MSc /
Mw. M.E. Geene MA
Collegepunten: 1
Studielast: 1

PSPC082

• **Rouw en verdriet**

Wie kent het niet.

Het komt in vele vormen en maten.

Niemand ontkomt eraan.

Sommigen praten erover, anderen proberen het zo snel mogelijk te vergeten. Wat is rouw? Wat is een normale rouwreactie? Wanneer spreekt men van pathologische rouw? Hoe breng je rouw ter sprake en hoe kun je mensen helpen om op een gezonde manier te rouwen? Hoe wordt er in verschillende religieuze tradities en culturen omgegaan met de dood?

Tijdens de lessen worden bovenstaande vragen beantwoord. De lessen zullen interactief zijn, waarbij er veel ruimte is voor vragen en eventuele ingebrachte casuïstiek door de studenten.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Mw. O.H.W.M. Hurkens
Collegepunten: 2
Studielast: 6

Management

PSMM011

• **Opstarten therapeutische praktijk**

Tijdens deze colleges wordt de student op de hoogte gebracht van de economische en organisatorische aspecten en het management in het kader van de opstart van de therapeutische praktijk.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Mw. M.E. Geene MA
Collegepunten: ½
Studielast: 4

Farmacie

PSFM011

• **Psychofarmaca binnen de therapie**

Om te kunnen werken met cliënten is enige kennis van medicatie en haar werking onontbeerlijk. Psychofarmaca zijn stoffen die direct of indirect inwerken op het centrale zenuwstelsel en van invloed zijn op de geest en emotionele processen. In deze colleges zullen twee groepen binnen de psychofarmaca behandeld worden, namelijk de psycholeptica en de psychoanaleptica.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. M. Tjioe
Collegepunten: ½
Studielast: 1

Literatuur

PSLT011

• **Jung en literatuur**

In het eerste college gaan we in op de aard van de verbeelde werkelijkheid die van oudsher centraal staat in religie en kunst. Het vermogen van de mens om te schouwen in geheimen van het bestaan, van leven en dood, van liefde en van de ziel, krijgt vorm in de wereld van de spiegel, het beeldende, creatieve, symboliserende vermogen.

Lezen van literatuur is geen vlucht uit de werkelijkheid, het is een verblijven, een toeven in het innerlijk. Innerlijke taferelen hebben invloed op ons zelfbeeld en op ons bewustzijn.

Ten tijde van Jung kwam in West Europa het genre van de Fantastische literatuur tot bloei, waarin vooral de confrontatie met angsten werd aangegaan. De visionaire ervaring, waarvan het object buiten de menselijke ervaring ligt, is sinds oertijden omringd met geheimzinnigheid en griezeligheid.

Het tweede college verplaatst ons naar onze eigen tijd. Centraal staat een recente roman, waarvan de titel tijdig wordt doorgegeven aan de studenten, waar we op een speelse, actieve manier mee gaan werken. Daarnaast komt poëzie ter sprake.

Werkvorm: Hoorcolleges

Docent: Mw. drs. H.G.J.M. van der Weide
Collegepunten: 2
Studielast: 4

VIERDE STUDIEJAAR Studierichting Analytisch Therapeut

▲ ALGEMEEN

Het programma in het vierde studiejaar

Het programma in dit studiejaar is volledig gericht op de vorming tot Analytisch Therapeut, waarbij de student intensief getraind wordt in de methoden en interventies. Het programma van het vierde studiejaar beslaat 102 studiepunten (22,3 ECTS punten) exclusief 20 ECTS punten voor de scriptie.

▲ STRUCTUUR

Algemeen

Het vierde studiejaar voor de studierichting Analytisch Therapeut bestaat uit 210 college-uren.

Toelating

De student wordt toegelaten tot het vierde studiejaar op voorwaarde dat:

- * de tentamens met een voldoende zijn afgerond;
- * de intervisie is gevolgd;
- * de verplichte workshops / seminars zijn gevolgd;
- * het leeranalyseverslag is ingeleverd;
- * de betaling of aanbetaling van het studiejaar, vóór 01 augustus, is voldaan.

Intervisie

Gedurende het vierde studiejaar dienen de werkgroepen minimaal 30 uren bijeen te komen. Tijdens deze bijeenkomsten dienen de studenten de in de werkcolleges behandelde therapeutische interventies en methodieken zelfstandig te trainen.

Seminars en workshops

De student is verplicht drie seminars c.q. workshops in het vierde studiejaar te volgen. Deze vinden plaats op de zondag.

Scriptie

De student dient ter afsluiting van het vierde studiejaar een scriptie te schrijven. Het schrijven van een scriptie biedt de student de mogelijkheid een relevant thema met betrekking tot het vakgebied uit te werken om zo de kennis te verbreden en een bijdrage te leveren aan de persoonlijke en therapeutische ontwikkeling. Het scriptieonderwerp wordt door de student gekozen in overleg met de Wetenschappelijke Adviesraad (W.A.R.). De student kiest een scriptiebegeleider uit de lijst van scriptiebegeleiders aan het begin van het derde jaar. De scriptiebegeleider geeft aan of de student de scriptie in kan dienen. Van elke scriptie zullen twee exemplaren in het archief van de Academie bewaard worden ter inzage en bestudering voor docenten, studenten en belangstellenden.

De scriptie dient te voldoen aan de volgende criteria:

- * gericht op het vakgebied Analytische Therapie;
- * een verrichte literatuurstudie en onderzoek;
- * max. 40 pagina's, excl. bijlagen op A4-formaat;
- * een toegevoegde literatuurlijst en bronvermelding (APA systeem);

Tijdens de colleges methodologie in het tweede studiejaar worden specifieke criteria uitgedeeld en toegelicht.

De scriptie dient in eerste instantie in *tweevoud* vóór 1 maart ingeleverd te worden bij het hoofd opleidingen. *Eenmaal in PDF* en eenmaal een uitgeprinte versie. Na goedkeuring dienen 3 gebonden exemplaren ingeleverd te worden.

Beoordeling van de scriptie:

De procedure voor de beoordeling van je scriptie is als volgt: De tekst zal ter goedkeuring aan twee leden van de WAR worden voorgelegd. De ingeleverde scripties worden door het hoofd opleidingen verspreid onder de leden van de WAR, die deze gaan beoordelen. De twee docenten die je scriptie beoordelen zullen altijd andere docenten zijn dan je eigen scriptiebegeleider. Deze twee beoordelaars krijgen twee weken de tijd om je werk goed te keuren. De beoordeling van deze twee WAR leden is doorslaggevend. Mocht de beoordeling alsnog negatief uitvallen, dan krijg de student drie weken de gelegenheid om de scriptie overeenkomstig de WAR-feedback bij te stellen. Deze bijgestelde versie zal dan opnieuw ter goedkeuring worden voorgelegd aan de WAR.

Examen

Het vierde studiejaar wordt afgesloten met de volgende examenonderdelen:

- * het schrijven van een scriptie;
- * een schriftelijk examen;
- * een praktisch examen.

Het schriftelijk gedeelte van het examen bestaat uit het uitwerken van een casus die door de examencommissie wordt voorbereid. De examenkandidaat dient deze theoretische casus uit te werken en de eigen werkwijze met betrekking tot deze cliënten aan te geven. De uitgewerkte casus wordt door de examencommissie beoordeeld. Dit examen vindt plaats op de Academie.

Men wordt alleen tot het praktische gedeelte van het examen toegelaten op voorwaarde dat:

- * het verslag van de leeraanlyse binnen de gestelde termijn is ingeleverd en voor akkoord is afgetekend;
- * de verplichte workshops / seminars zijn gevolgd;
- * de scriptie met een voldoende is beoordeeld.

Het praktische gedeelte van het examen bestaat uit een toetsing in het Analytisch Therapeutisch werken. De examenkandidaat dient met een eigen cliënt, ten overstaan van de examencommissie, een sessie te houden van ongeveer 30 minuten. Het is de bedoeling dat de examenkandidaat op geïntegreerde wijze met de cliënt werkt.

Direct na het praktische gedeelte van het examen krijgt de kandidaat van de examencommissie te horen hoe de sessie is beoordeeld.

Indien de examencommissie het praktische gedeelte van het examen met een onvoldoende beoordeelt, heeft de kandidaat recht op een herexamen. Het tijdstip van dit herexamen wordt in overleg met de kandidaat zo spoedig mogelijk vastgesteld.

Wanneer het herexamen met een onvoldoende wordt beoordeeld, zal de student, na het nogmaals volgen van het vierde studiejaar, nog éénmaal in de gelegenheid worden gesteld zijn therapeutische vaardigheden te laten toetsen.

Hiervoor wordt het normale collegegeld minus 10% in rekening gebracht.

De inhoud van de herexamenonderdelen zal door de examencommissie worden vastgesteld en tijdig aan de student worden medegedeeld.

De examencommissie

De examencommissie bestaat uit:

Drs. W.A. Cornelissen

Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd

Drs. J. Vos Ph.D.

Diploma

Het diploma Analytisch Therapeut wordt uitgereikt bij:

- * een positief beoordeeld verslag van de leeraanlyse;
- * de verplichte workshops / seminars zijn gevolgd;
- * een met een voldoende beoordeelde scriptie;
- * een met goed gevolg afgelegd schriftelijk gedeelte van het examen;
- * een met goed gevolg afgelegde toetsing in het Analytisch Therapeutisch werken.

ANALYTISCH THERAPEUT

• Overzicht onderdelen van het vierde studiejaar met studiebelasting

Code		Titel	Studiepunten
PSAT Analytische Therapie			
033	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd	Werken met tekeningen binnen de analyse	5
181	Mw. D. Hofte MSc	Seksualiteit	8
191	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Psychodynamische modellen	4
201	Mw. drs. K. Haanappel	Vrouw en kunst	3
PSMP Methoden in de psychologie			
023	WAR	Methodologie III : scriptiebespreking	1
072	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd / Mw. A.G. Heijer-Donker MSc	Methodieken in de Psycho- Analytische hypnotherapie	13
111	Mw. D. Hofte MSc	Traumaverwerking	6
121	L.J. Wolters MSc MSc	Wegwijs in de GGZ	3
PSIT Interventie trainingen			
025	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd/ L.J. Wolters MSc MSc Mw. D. Hofte MSc	Interventie training	14
051	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd / Mw. M.E. Geene MA	Analytische Therapie	9
064	Mw. M.E. Geene MA	Interventies	3
PSPC Psychiatrie			
012	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Psychopathologie II	5
022	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Psychopathologie III	5
042	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Psychopathologie IV	7
071	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Psychopathologie V	6
081	Drs. E. Verhoeven-Smeets	Psychopathologie VI	7

▲ BESCHRIJVING STUDIEONDERDELEN VIERDE STUDIEJAAR ANALYTISCH THERAPEUT

Analytische Therapie

PSAT033

- **Werken met tekenen binnen de analyse**

Tekenen is één van de mogelijkheden om dit contact te bewerkstelligen met het gedissocieerd bewustzijn. De student wordt door middel van de eigen ervaring in contact gebracht met het concept van de teken therapie.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docent: Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd
Collegepunten: 3
Studielast: 2

PSAT181

- **Seksualiteit**

We staan in deze lessen stil bij het seksuele leven van de mens. We kijken naar hoe de seksuele ontwikkeling verloopt, welke variaties we hierin kunnen verwachten en welke problemen hier de kop op kunnen steken. Seksualiteit kan diverse functies vervullen binnen een relatie, waar je in de therapie rekening mee moet houden. Verder komen diverse seksuele gedragingen aan de orde, staan we stil bij seksueel geweld en seksuele stoornissen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan erectiestoornis, vaginisme of orgasmestoornissen. Kern van deze lessen is het leren praten over seksualiteit en seksuele problemen.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Mw. D. Hofte MSc
Collegepunten: 2
Studielast: 6

PSAT191

- **Psychodynamische modellen**

Tijdens deze colleges krijg je een historisch overzicht en inzicht in de visies die er zijn ontwikkelt over de opbouw van de menselijke persoonlijkheid van Freud tot nu. Er wordt ingegaan psychoanalytische theorieën van verschillende belangrijke mensen zoals Freud, Melanie Klein, Heinz Kohut, Margaret Mahler, Anna Freud, Erik Erikson.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. E. Verhoeven-Smeets
Collegepunten: 1
Studielast: 3

□ PSAT201

• **Vrouw en kunst tijdens het Fin-de-Siècle**

Tijdens dit college zal aandacht besteed worden aan de opkomst van het thema van de fatale vrouw en het symbolisme in de kunst, als ook aan vrouwelijke kunstenaars die in diezelfde tijd proberen een heel ander geluid te laten horen en daar ook in slagen! De nadruk ligt op Camille Claudel omdat het 150 jaar geleden is dat zij werd geboren. Tijdens de dag zal eerst een stukje historische onderbouwing gegeven worden en daarnaast zal ook uitgelegd worden hoe de lijnen door te trekken zijn naar de 20e eeuw. Er zal ruimte zijn voor interactie.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. drs. K. Haanappel
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	2

Methoden in de psychologie

□ PSMP023

• **Methodologie III : scriptiebespreking**

Dit is de laatste bijeenkomst van de kandidaten met leden van de WAR, jaargenoten en belangstellende studenten uit andere jaren. De scriptie is af, het is tenminste een voldoende waard op de eindlijst, aan alle formaliteiten is voldaan. De student krijgt de gelegenheid om nog eens kort te vertellen wat hij/zij met het onderwerp van de scriptie beoogde, hoe dat vorm en inhoud gegeven is, en wat er bij dit onderwerp verder voor ogen staat. Jaargenoten, leden van de WAR en studenten uit andere jaren krijgen de gelegenheid om vragen te stellen: niet alleen 'om van hun belangstelling blij te geven', ook kritische vragen zijn nu welkom. Met deze dag wordt het scriptietraject afgesloten: de dag is het beste te karakteriseren als de rituele afronding van een periode.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	WAR
<u>Collegepunten:</u>	1

□ PSMP072

• **Methodieken in de psychoanalytische hypnotherapie**

Sinds het begin dat men is gaan werken met het gebruik van hypnose binnen de therapie - waardoor de term hypnotherapie ontstaan is - zijn verschillende methoden en technieken ontwikkeld. De student wordt tijdens de colleges ingevoerd in deze methoden en technieken, zoals:

- inductietechnieken;
- zwakke en sterke ontdekkende technieken;
- technieken voor het verminderen van het affect en trauma;
- imaginatietechnieken;
- regressietechnieken;
- directe en indirecte veranderingstechnieken;
- verwerkingstechnieken;
- vraagtechnieken;
- verdiepingstechnieken;

- dissociatietechnieken;
- technieken bij kinderen.

Verder wordt ingegaan op het gebruik van suggestie, de verschijnselen die optreden tijdens de hypnose, het taalgebruik en de medische toepassing van hypnose.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd
<u>Collegepunten:</u>	4
<u>Docent:</u>	Mw. A.G. Heijer-Donker MSc
<u>Collegepunten:</u>	3
<u>Studielast:</u>	6

□ PSMP111

• **Traumaverwerking**

De eerste collegedag zal gaan over de diagnostiek van psychotrauma; de lichamelijke effecten van psychotrauma en de verschillende behandelingsvormen. De tweede collegedag zal gaan over de zwaardere trauma's; de dissociatieve verschijnselen en de invloed daarvan op de persoonlijkheid; de behandelingsstrategieën en de valkuilen daarbij.

<u>Werkvorm:</u>	Hoor- en werkcolleges
<u>Docent:</u>	Mw. D. Hofte MSc
<u>Collegepunten:</u>	2
<u>Studielast:</u>	4

□ PSMP121

• **Wegwijs in de GGZ**

In het kort worden de verschillende referentiekaders van de klinische psychologie, de verschillende psychische stoornissen, de diagnostiek en internationale classificatie van psychopathologie besproken. De nadruk zal echter liggen op de praktijk van de hedendaagse geestelijke gezondheidszorg. Er wordt een overzicht gegeven van de geestelijke gezondheidszorg in Nederland en van de manier waar deze is georganiseerd. Ook wordt ingegaan op recente ontwikkelingen in de GGZ:

- Zorgprogramma's en diagnose-behandel-combinaties (DBC's)
- Evidence Based Medicine
- Effectonderzoek van verschillende therapievormen

Daarnaast wordt een beeld gegeven hoe de verschillende stoornissen zoals deze in de DSM IV worden beschreven in de hedendaagse praktijk van de GGZ worden behandeld.

<u>Werkvorm:</u>	Hoorcolleges
<u>Docent:</u>	L.J. Wolters MSc MSc
<u>Collegepunten:</u>	1
<u>Studielast:</u>	2

Interventietrainingen

PSIT025

- **Interventie training**

De therapieopbouw van de Analytische Therapie is een volledig nieuwe structuur. De student wordt tijdens deze werkcolleges ingevoerd in de nieuwe werkwijze, die gericht is op het integratieproces binnen de cliënt. Hierbij ligt de gerichtheid op het proces van heling c.q. individuatie bij het individu. De praktische therapeutische training met de energetische krachten staat hierbij op de voorgrond.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docenten: Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd / L.J. Wolters MSc MSc /
Mw. D. Hofte MSc
Collegepunten: 6
Studielast: 8

PSIT051

- **Analytische Therapie**

Tijdens deze colleges zullen de gevolgde studieonderdelen met betrekking tot de Analytische Therapie integraal worden toegepast. Van de studenten wordt verwacht afwisselend therapeut als cliënt te zijn.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docenten: Prof. Dr. H.A.J. Rump MEd / Mw. M.E. Geene MA
Collegepunten: 3
Studielast: 6

PSIT064

- **Interventies**

Vervolg studieonderdeel van het derde studiejaar.

Werkvorm: Hoor- en werkcolleges
Docent: Mw. M.E. Geene MA
Collegepunten: 3
Studielast: 3

Psychiatrie

PSPC012

- **Psychopathologie II**

Stemmingsstoornissen en slaapstoornissen:

Wat zijn stemmingsstoornissen, wanneer is er sprake van. Hoe onderscheid je de verschillende stemmingsstoornissen. Wat zijn de verschillende oorzaken en onderliggende problematieken die leiden tot een stemmingsstoornis. Hoe kun je ze behandelen? Wat doen antidepressiva, stemmingsstabilisators en antipsychotica.

Welke slaapstoornissen worden er onderscheiden. Hoe werken slaapmiddelen?

Werkvorm: Hoorcolleges

Docent: Drs. E. Verhoeven-Smeets
Collegepunten: 1
Studielast: 4

PSPC022

• **Psychopathologie III**

Angststoornissen, OCD en voedings- en eetstoornissen:

Wat is angst, paniek? Wat is het mechanisme in de hersenen? Hoe worden de angststoornissen geclassificeerd in de DSM5. Wat zijn de onderliggende psychologische dynamieken onder angst. Een overzicht van de behandel mogelijkheden, zowel medicamenteus als psychologisch.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. E. Verhoeven-Smeets
Collegepunten: 1
Studielast: 4

PSPC042

• **Psychopathologie IV**

Stress-gerelateerde stoornissen, dissociatieve stoornissen, somatisch-symptoomstoornis. Persoonlijkheidsstoornissen en impulsbeheersingsstoornissen:

Voortzetting van de aandoeningen, die door angst veroorzaakt worden. Daarnaast worden de DSM5 classificaties van de persoonlijkheidsstoornissen doorgenomen. De mogelijkheden tot behandeling van deze stoornissen worden besproken. De beschrijving van de persoonlijkheid vanuit de gedragstherapie en de schematherapie wordt uitgereikt.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. E. Verhoeven-Smeets
Collegepunten: 1
Studielast: 6

PSPC071

• **Psychopathologie V**

Middel gerelateerde stoornissen en verslavingsproblematiek.

Genderdysforie en seksualiteitsstoornissen:

Kort overzicht van de middel gerelateerde stoornissen. Uitleg over de invloed van enkele middelen op de hersenen. Wat is verslaving?

Welke seksuele gedragingen worden als afwijkend beschouwd.

Psychiatrisch onderzoek: Welke items vraag je na tijdens de intake en welke conclusies kun je daaruit trekken?

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. E. Verhoeven-Smeets

Collegepunten: 1
Studielast: 5

PSPC081

- **Psychopathologie VI**

Schizofreniespectrumstoornissen, cognitieve stoornissen en stoornissen in de kindertijd:

Wanneer spreek je van een psychose en in welke stoornissen kunnen die worden waargenomen. Het effect van antipsychotica.

Beschrijving van ADHD en autisme.

Beschrijving van dementie, delier.

Psychodynamiek: aan de hand van casussen wordt het onderzoeken van de psychodynamiek geïllustreerd.

Werkvorm: Hoorcolleges
Docent: Drs. E. Verhoeven-Smeets
Collegepunten: 1
Studielast: 6